

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ**

С.І. Куксенко

**ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
Частина I
Культура стародавнього населення України
та доби Середньовіччя
Збірник тестових завдань**

Черкаси – 2022

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

УДК [94:008](477)(075.8)

Куксенко С.І.

Історія української культури. Частина I.
Культура стародавнього населення України
та доби Середньовіччя.
Збірник тестових завдань.
Черкаси, 2022. – 117 с.

Рецензент: Фареній І.А., доктор історичних наук, професор, професор кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки Навчально-наукового інституту міжнародних відносин, історії та філософії Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького.

У посібнику розміщено тестові завдання з дисципліни «Історія української культури», частина I «Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя», підготовлені згідно навчального плану та програми курсу для студентів бакалаврату. Тестові завдання з «Історії української культури» спрямовані не лише на перевірку теоретичних знань, а й сприяють поглибленню знань з предмету, свідчать про рівень їх освіченості, виховання, духовності та ерудиції.

Збірник тестових завдань містить вступ, план лекції та тестові завдання по чотирьох темах «Культури стародавнього населення України та доби Середньовіччя», критерії оцінювання, відповіді на тестові завдання та список рекомендованої літератури.

Посібник може бути використаний студентами при самостійному опрацюванні матеріалу, підготовки до практичних занять, модульної контрольної роботи, а також викладачами з метою контролю рівня знань з дисципліни «Історія української культури».

Призначений для студентів та викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти.

Затверджено на засіданні
кафедри обліку та фінансів
Протокол № від «» 2022 року

© С.І. Куксенко, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Тема 1. «Історія української культури» як навчальна дисципліна. Українська національна культура в контексті світової	5
Тема 2. Витоки української культури	34
Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства	57
Тема 4. Українська культура періоду Відродження (Ренесансу) та Реформації (XIV – XVII ст.)	81
Критерії оцінювання	106
Відповіді на тестові завдання	107
Список рекомендованої літератури	113

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Історія української культури» охоплює основні наукові проблеми та дискурси української культури, представляє головні історичні віхи процесу становлення різних напрямків культури, розглядає формування національно-культурних цінностей, поширення різних стилів мистецтва, констатує зв'язок часів через збереження і розвиток культурних традицій в контексті сучасного культурологічного підходу до культури України як комплексної системи.

Тестові завдання з «Історії української культури» спрямовані не лише на перевірку теоретичних знань, а й сприяють поглибленню рівня теоретичної підготовки студентів, свідчать про рівень їх освіченості, виховання, духовності та ерудиції. Матеріал може бути використаний студентами при самостійному опрацюванні матеріалу, підготовки до практичних занять, контрольних робіт, а також викладачами з метою контролю рівня знань з дисципліни «Історія української культури».

Навчально-методична розробка складається зі вступу, плану лекції та тестових завдань для самостійної перевірки знань по чотирьох темах «Культури стародавнього населення України та доби Середньовіччя», критеріїв оцінювання, відповідей на тестові завдання та списку рекомендованої літератури. До кожної з 4 тем розроблено по 100 тестових завдань закритого типу (згруповані у чотири варіанти по 25 тестових завдань), які мають чотири варіанти відповіді, з яких лише один правильний.

Посібник підготовлено відповідно до навчального плану та програми курсу для студентів, що здобувають вищу освіту за освітнім рівнем «бакалавр» усіх спеціальностей.

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

Призначений для студентів денної та заочної форм здобуття освіти, а також для тих, хто працює за індивідуальними планами і самостійно опановує зміст навчальної дисципліни «Історія української культури».

**ТЕМА 1. «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ» ЯК
НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА. УКРАЇНСЬКА
НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ**

План лекції

1. Вступ. Предмет, мета і завдання курсу «Історія української культури».
2. Поняття та сутність культури. Концептуальні підходи до розуміння культуротворчих процесів.
3. Функції культури.
4. Структура та типологія культури.
5. Основні епохи культурно-історичного процесу людства.
6. Періодизація, джерельна база, методологічні принципи вивчення історії української культури.
7. Феномен української культури.

Тестові завдання для самоперевірки

Варіант I

1. Слово «культура» у перекладі з латинської має таке первісне значення:

- а) правила поведінки в суспільстві;
- б) матеріальні досягнення людства;
- в) інтелектуальні досягнення людства;
- г) способи обробки ґрунту.

2. Хто вперше ввів до наукового обігу поняття «культура»:

- а) Марк Туллій Цицерон;
- б) Анней Луцій Сенека;
- в) Арістотель;
- г) Платон.

3. В епоху Давнього Риму під поняттям «культура» розуміли:

- а) розширення духовного світу людини, виховання гармонії і порядку;
- б) подолання обмеженості і культивування духовності особистості;
- в) ступінь розвитку людини і суспільства;
- г) інтелектуальне, моральне, естетичне удосконалення людини.

4. Німецький філософ, один із засновників сучасної філософії культури, автор праці «Присмерк Європи», який розглядав культуру не як єдину загальнолюдську цілісність, а розколоту на окремі відокремлені одна від одної частини та заперечував спадкоємність у культурі:

- а) Фрідріх Ніцше;
- б) Макс Вебер;
- в) Освальд Шпенглер;
- г) Хосе Ортега-і-Гассет.

5. Психолог, філософ культури, автор ряду філософських концепцій: архетип, колективне несвідоме, комплекс, синхронічність. «Колективне несвідоме» відображає досвід попередніх поколінь, закладений у структурах мозку, відбивається в так званих архетипах – споконвічних уявленнях про світ, а своє вираження знаходить у міфах, віруваннях, снах і творах мистецтва:

- а) Фрідріх Ніцше;
- б) Зигмунт Фрейд;
- в) Освальд Шпенглер;
- г) Карл Юнг.

6. Філософ і культуролог, творець оригінальної символічної теорії філософії культури. В основі його концепції – людська здатність творити навколишній світ, позначаючи реальність певними символами, якими є: мова, наука, мистецтво, релігія і міфи (людина – «тварина, що творить символи»). Його символічна теорія стала засадничою концепцією розуміння сутності політичних міфів:

- а) Ернст Кассірер;
- б) Пітирим Сорокін;
- в) Клод Леві-Строс;
- г) Хосе Ортега-і-Гассет.

7. Матеріальна, духовна, соціальна і фізична культура – це:

- а) функції культури;
- б) типи культури;
- в) форми культури;
- г) види культури.

8. Складова частина культури, пов'язана з перетвореннями біологічних основ самої людини, формуванням соціально необхідних навичок, умінь і якостей людського тіла системою спеціальних вправ, організацією спорту, громадської та особистої гігієни, раціонального активного відпочинку (світ здоров'я) – це:

- а) матеріальна культура;
- б) духовна культура;
- в) соціальна культура;
- г) фізична культура

9. Стійка система соціально-значущих рис істоти, які є продуктом суспільного розвитку і включення у систему

соціальних відносин шляхом предметної діяльності. Це породжує здатність конструктивно змінювати не тільки своє життя, але й життя оточуючих істот:

- а) людина;
- б) індивід;
- в) індивідуальність;
- г) особистість.

10. Функція культури, яка реалізовує вищі духовні цінності шляхом культивування людської гідності:

- а) емоційно-естетична;
- б) гуманістична;
- в) державотворча;
- г) нормативна.

11. Комунікативна функція культури – це:

- а) передача історичного досвіду поколінь;
- б) формування способів і типів спілкування між людьми;
- в) ціннісні орієнтації особистості;
- г) пізнання навколишньої дійсності.

12. Народна культура – це культура, яка створюється:

- а) професійними творцями для широких мас;
- б) народними масами для певної, добре підготовленої групи людей;
- в) анонімними авторами для широких мас;
- г) професійними творцями для добре підготовленої групи людей.

13. Різновид культури, яка орієнтує свої матеріальні і духовні цінності на «середнього» споживача:

- а) споживча;

- б) елітарна;
- в) комерційна;
- г) масова

14. Форма культури, яка не просто відрізняється від домінуючої культури, але протистойть їй, перебуває у конфлікті з усталеними цінностями:

- а) субкультура;
- б) контркультура;
- в) масова культура;
- г) елітарна культура

15. Які релігії відносяться до світових:

- а) іслам, кришнаїзм, бахаїзм;
- б) іудаїзм, конфуціанство, мусульманство;
- в) православ'я, католицизм, протестантизм;
- г) буддизм, християнство, іслам.

16. Поняття культури та цивілізації ототожнював:

- а) Освальд Шпенглер;
- б) Едвард Тейлор;
- в) Георг Гегель;
- г) Арнольд Тойнбі

17. Науковий принцип, який вимагає розглядати кожне явище в його різноманітності й суперечливості, а конкретні факти не спотворювати чи підганяти під певні схеми, а в їх справжньому змісті, незважаючи на особисті уподобання автора:

- а) принцип історизму;
- б) принцип об'єктивності;
- в) принцип соціального підходу;

г) принцип альтернативності.

18. Науковий метод історико-культурних досліджень, який розглядає культуру як певний феномен, модель, окрему та складну сферу смислового буття:

- а) аксіологічний;
- б) семантико-семіотичний;
- в) морфологічний;
- г) типологічний.

19. Чинник культурної самобутності, пов'язаний з конкретною територією, місцем укорінення та зростання культури:

- а) просторовий або регіональний;
- б) антропологічний;
- в) аксіологічний;
- г) часовий.

20. Проекція української соціокультурної межовості, яка визначає специфіку духовного пізнання – не стільки шлях науки, розуму, логіки та теорії, скільки процес досвідного знання, внутрішнього, пережитого. Звідси і провідні сфери в українській культурі – релігія, мораль, мистецтво, не стільки наукові, скільки духовні практики, спрямовані на вдосконалення самої людини, а не на зміну світу довкола себе:

- а) філософська;
- б) геополітична;
- в) духовна;
- г) географічна.

21. Послідовність, яка є правильною в еволюційному ланцюжку виникнення і становлення етносу

- а) рід→плем'я→народ→союз племен→народність→нація;
- б) рід→плем'я→союз племен→народність→народ→нація;
- в) народність→рід→плем'я→ союз племен→ народ→нація;
- г) народ→рід→плем'я→союз племен→народність→ нація;

22. Маргінальність – це:

- а) перебування на межі культур, ситуація, коли старі культурні установки відкинута, а нові ще не сформовано;
- б) незалежність від культурних традицій та умовностей;
- в) особлива культурна ідентичність;
- г) відмова від культурних цінностей предків.

23. Будівлю Президії Національної академії наук України зображено на купюрі:

- а) 50 грн;
- б) 100 грн;
- в) 200 грн;
- г) 1000 грн.

24. Іллінська церква (Церква Святого Пророка Іллі) зображено на купюрі номіналом:

- а) 1 грн;
- б) 2 грн;
- в) 5 грн;
- г) 10 грн.

25. Софійський собор зображено на купюрі номіналом:

- а) 1 грн;
- б) 2 грн;
- в) 5 грн;
- г) 10 грн.

Варіант II

1. Слово «культура» у перекладі з латинської мови означає:

- а) мистецтво;
- б) обробка;
- в) прикрашання;
- г) виховання.

2. В епоху Просвітництва під поняттям «культура» розуміли:

- а) виховання гармонії, розширення духовного світу людини;
- б) подолання обмеженості, культивування духовності особистості;
- в) міра розвитку людини та суспільства;
- г) інтелектуальне, моральне, естетичне удосконалення людини.

3. Культура – це:

- а) прийоми та методи господарської діяльності людини;
- б) поведінка людини, прийнята у суспільстві;
- в) філософська категорія;
- г) усе назване.

4. Система суспільних знань і цінностей, статусів і соціальних інститутів, норм і правил взаємодії людей один з одним, за допомогою яких люди існують в соціумі (світ відносин), – це:

- а) матеріальна культура;
- б) духовна культура;
- в) соціальна культура;
- г) фізична культура.

5. Сукупність своєрідних особливостей і певних властивостей, які характеризують неповторність і виявляються в рисах характеру, у специфіці інтересів, якостей, що відрізняють одну істоту від іншої; визначає її як автора власного життя, як творця унікального життєвого шляху, носія багатогранної неповторності, авторського світогляду:

- а) людина;
- б) індивід;
- в) індивідуальність;
- г) особистість

6. Автор концепції культури як специфічного механізму соціального придушення вільного внутрішнього світу людини, її свідомої відмови від задоволення природних пристрастей. Життя культурної людини є постійною боротьбою між природними інстинктами і культурними заборонами, процес перемикання інстинктів на культурну творчість він назвав сублимацією:

- а) Фрідріх Ніцше;
- б) Зигмунт Фрейд;
- в) Освальд Шпенглер;
- г) Арнольд Тойнбі.

7. Антрополог, етнограф, соціолог і культуролог, засновник і творець школи структурної антропології у дослідженні явищ культури, впливу на поведінку людини символічних форм, традицій і ритуалів, прийнятих у цій культурі:

- а) Ернст Кассіпер;
- б) Пітирим Сорокін;
- в) Клод Леві-Строс;
- г) Хосе Ортега-і-Гассет,

8. Соціальний психолог, філософ, психоаналітик. У книзі «Мати чи бути?» виклав роздуми про сенс людського життя, взаємний вплив психологічних і соціальних факторів на особистість, окреслив два способи людського існування. На думку дослідника, активні та здорові потреби людини орієнтовані на буття, а штучні, патологічні – на володіння:

- а) Ернст Кассіреер;
- б) Еріх Фромм;
- в) Альберт Швейцер;
- г) Хосе Ортега-і-Гассет.

9. Інтегративна функція культури – це:

- а) передавання історичного досвіду поколінь;
- б) система цінностей та норм;
- в) здатність об'єднувати людей;
- г) пізнання навколишньої дійсності.

10. Адаптивна функція культури забезпечує:

- а) пристосування людини до зовнішнього середовища;
- б) обмін духовними цінностями між народами;
- в) передавання історичного досвіду поколінь;
- г) появу нового у суспільстві та його прогресивний розвиток.

11. Елітарна культура – це культура, яка створюється:

- а) професіоналами для невеликої, добре підготовленої групи людей;
- б) професіоналами для широких мас народу;
- в) невідомими авторами для широких мас народу;
- г) народними масами для невеликої, добре підготовленої групи людей.

12. Духовна культура – це:

- а) одяг, житло, знаряддя праці, виробництво та його технології;
- б) мова, освіта, право та мораль, знаряддя праці;
- в) релігія, філософія, наука, мистецтво;
- г) знаряддя праці, одяг, житло, релігія, традиції.

13. Антропоцентризм – це розміщення в центрі світу та культури:

- а) Бога;
- б) людини;
- в) природи;
- г) багатства.

14. Субкультура – це система цінностей, яка:

- а) негативно інтерпретує норми культури;
- б) суперечить засадам культури суспільства;
- в) є частиною специфічних рис всередині культури;
- г) орієнтуються на формування споживацького світогляду.

15. Сакрально-символічне дійство як форма історичної культури:

- а) ритуал;
- б) звичай;
- в) обряд;
- г) усе перелічене.

16. Фактором, що інтегрує нації в єдину цілісність, є внутрішня ознака:

- а) національна самосвідомість;
- б) етнос;
- в) братерство;
- г) народ.

17. Контркультура:

- а) культура історичної спільності людей, що має спорідненість мови, культури, психічного складу, та усвідомлення своєї єдності і відмінності від інших;
- б) сукупність культур цілісного світу, синтез найкращих здобутків усіх національних культур різних народів;
- в) культура певної конкретно-історичної, соціальної спільноти людей, які об'єднані спільними інтересами, потребами, цінностями, установками, стереотипами;
- г) культура представників локальної субкультури, яка намагається зайняти провідне становище не лише серед певних субкультур, але і протиставити себе панівній культурі.

18. Толерантність – це:

- а) повага, позитивне ставлення до поглядів, думок, поведінки іншої людини;
- б) повага до літніх людей;
- в) повага до представників інших культур;
- г) суспільний плюралізм.

19. Науковий принцип, який передбачає розгляд історико-культурних процесів з урахуванням інтересів різних соціальних груп населення:

- а) принцип історизму;
- б) принцип об'єктивності;
- в) принцип соціального підходу;
- г) принцип альтернативності.

20. Науковий метод історико-культурних досліджень, який дає змогу піднятися над одиничним до загального родового рівня, відокремити головне від другорядного, здійснювати масштабні дослідження, вивчати великі

масиви інформації, систематизувати та класифікувати їх (метод класифікації та узагальнення):

- а) аксіологічний;
- б) семантико-семіотичний;
- в) морфологічний;
- г) типологічний.

21. Чинник культурної самобутності, пов'язаний з цінностями, смислами, що творяться у визначених просторових межах конкретними суб'єктами культурної самобутності:

- а) просторовий або регіональний;
- б) антропологічний;
- в) аксіологічний;
- г) часовий.

22. Проекція української соціокультурної межовості, яка полягає в тому, що Україна розташована на перехресті історичних шляхів між Сходом і Заходом «між Європою та Азією», «на краю» Сходу Європи й Заходу Азії, на шляху «із варяг у греки», із скандинавсько-балтійської Півночі до чорноморсько-середземноморського Півдня»:

- а) філософська;
- б) геополітична;
- в) духовна;
- г) географічна.

23. Українська культура – це цілісна система, що включає:

- а) синтез найкращих досягнень усіх національних культур різних народів, що населяють планету;
- б) лише українську усну народну творчість;

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

- в) культурні здобутки, створені як на території України, так і українцями за її межами;
- г) культурні здобутки лише етнічних українців на територіях у межах сучасних державних кордонів України.

24. Київський національний університет імені Тараса Шевченка зображено на купюрі номіналом:

- а) 100 грн;
- б) 200 грн;
- в) 500 грн;
- г) 1000 грн.

25. Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької зображено на купюрі номіналом:

- а) 10 грн;
- б) 20 грн;
- в) 50 грн;
- г) 100 грн.

Варіант III

1. Початковим класичним словосполученням зі словом *cultura* в античну добу був вислів:

- а) *Cultura Civilization*;
- б) *Cultura lingua*;
- в) *Cultura juris*;
- г) *Cultura agri*.

2. В епоху Нового часу термін «культура» розуміли як:

- а) розширення духовного світу людини, виховання гармонії і порядку;

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

- б) подолання обмеженості і культивування духовності особистості;
- в) ступінь розвитку людини і суспільства;
- г) інтелектуальне, моральне, естетичне удосконалення людини.

3. В якому сенсі у науковій літературі застосовується поняття «друга природа»:

- а) мистецтво;
- б) культура;
- в) техніка;
- г) навчання.

4. Світ цінностей (світ ідей), що існують в почуттях і переживаннях, віруваннях, уявленнях і поняттях, які доступні свідомості та розумінню всіх людей. Він формує і задовольняє емоційні та інтелектуальні потреби людини, проявляється в мистецтві, релігії, філософії, науці. Це:

- а) матеріальна культура;
- б) духовна культура;
- в) соціальна культура;
- г) фізична культура.

5. Окремий організм, одиничний представник роду людського, який існує самостійно та має персональний смак, інтереси та таланти:

- а) людина;
- б) індивід;
- в) індивідуальність;
- г) особистість.

6. Німецький філософ, соціолог, економіст, один з основоположників соціології, який вважав раціональність визначальною рисою сучасної йому культури, вбачав сенс соціокультурного розвитку у звільненні від магічних забобонів:

- а) Фрідріх Ніцше;
- б) Макс Вебер;
- в) Освальд Шпенглер;
- г) Хосе Ортега-і-Гассет.

7. Філософ, який значною мірою заклав фундамент концепції «масового суспільства», розвиваючи водночас і засадничі положення теорії еліти; автор праці «Повстання мас»:

- а) Ернст Кассілер;
- б) Пітирим Сорокін;
- в) Клод Леві-Строс;
- г) Хосе Ортега-і-Гассет.

8. Філософ, лікар, місіонер, лауреат Нобелівської премії миру (1952) («За місіонерську діяльність»), автор праць «Культура і етика», «Філософія культури». Кризу європейської культури пов'язував із переважанням матеріального прогресу над духовним, суспільства над індивідом; основну причину занепаду бачив у втраті етичних ідеалів:

- а) Ернст Кассілер;
- б) Пітирим Сорокін;
- в) Альберт Швейцер;
- г) Хосе Ортега-і-Гассет.

9. Регулятивно-нормативна функція культури – це:

- а) передача історичного досвіду поколінь;

- б) установлення та забезпечення норм у взаєминах людей;
- в) здатність об'єднувати людей;
- г) пізнання навколишньої дійсності.

10. Акумулятивна функція культури:

- а) спрямована на забезпечення пізнання людиною навколишнього світу;
- б) забезпечує багатогранність спілкування людей;
- в) відображає якісний стан культури;
- г) забезпечує збереження нагромаджених суспільством культурних цінностей.

11. Концепція елітарної культури розроблена:

- а) Фрідріхом Ніцше;
- б) Максом Вебером;
- в) Освальдом Шпенглером;
- г) Хосе Ортегою-і-Гассетом.

12. Матеріальна культура – це:

- а) виробництво та його технології, знаряддя праці, одяг, житло;
- б) мова, освіта, право, мораль, знаряддя праці;
- в) релігія, філософія, наука, мистецтво;
- г) знаряддя праці, одяг, житло, релігія, традиції.

13. Яка форма культури пояснює процеси і явища дійсності на основі об'єктивних законів:

- а) релігія;
- б) міфологія;
- в) наука;
- г) усі зазначені.

14. У якій послідовності розвивалася система культурних цінностей:

- а) релігія, міфологія, наука, філософія;
- б) наука, релігія, філософія, міфологія;
- в) філософія, міфологія, релігія, наука;
- г) міфологія, релігія, філософія, наука.

15. Усталений, звичний спосіб поведінки кого-небудь як форма історичної культури:

- а) ритуал;
- б) звичай;
- в) обряд;
- г) усе перелічене.

16. Сукупність стійких духовних цінностей, навичок, звичок, стереотипів поведінки, спосіб мислення, світосприймання, загальна духовна налаштованість, властиві як окремій людині, так і народу в цілому, – це:

- а) фундаменталізм;
- б) менталітет;
- в) синегрійність;
- г) релігійність.

17. Світова культура:

- а) культура історичної спільності людей, що має спорідненість мови, культури і психічного складу, а також усвідомлення своєї єдності та відмінності від інших;
- б) сукупність культур цілісного світу, синтез найкращих досягнень усіх національних культур різних народів;
- в) культура певної конкретно-історичної, соціальної спільноти людей, які об'єднані спільними інтересами, потребами, цінностями, установками, стереотипами;

г) культура представників локальної субкультури, яка намагається зайняти провідне становище не лише серед певних субкультур, але й протиставити себе панівній культурі.

18. Поняття «особистість» – це віддзеркалення:

- а) біологічного в людині;
- б) соціального в людині;
- в) приналежності людини до людського роду;
- г) індивідуального в людині.

19. Науковий принцип, який визначає ступінь вірогідності події, явища, процесу на основі аналізу об'єктивних реалій і можливостей:

- а) принцип історизму;
- б) принцип об'єктивності;
- в) принцип соціального підходу;
- г) принцип альтернативності.

20. Науковий метод історико-культурних досліджень, який розкриває культуру з огляду прихованих значень, знакового і символічного наповнення та вираження:

- а) аксіологічний;
- б) семантико-семіотичний;
- в) морфологічний;
- г) типологічний.

21. Чинник культурної самобутності, пов'язаний з історією, процесом зародження, витоками, етапами формування та розвитку культурної самобутності:

- а) просторовий або регіональний;
- б) антропологічний;

- в) аксіологічний;
- г) часовий.

22. Взаємне проникнення або запозичення культурних рис із одного суспільства в інше:

- а) діалог культур;
- б) передача історичного досвіду поколінь;
- в) толерантність;
- г) культурна дифузія.

23. Проекція української соціокультурної межовості, яка полягає в тому, що Україна перебуває в самому центрі Європейської території, тобто є органічною частиною, природним компонентом європейського ландшафту:

- а) філософська;
- б) геополітична;
- в) духовна;
- г) географічна.

24. Луцький замок, або Замок Любарта, зображено на купюрі номіналом:

- а) 50 грн;
- б) 100 грн;
- в) 200 грн;
- г) 500 грн.

25. Колишня будівля Української Центральної Ради у Києві, нині Будинок вчителя, зображено на купюрі номіналом:

- а) 10 грн;
- б) 20 грн;
- в) 50 грн;
- г) 100 грн.

Варіант IV

1. Термін «культура» має латинське походження. Його первісне значення:

- а) культивуація, обробка землі;
- б) мистецтво;
- в) література;
- г) бездоганна поведінка.

2. В епоху Середньовіччя під поняттям «культура» розуміли:

- а) розширення духовного світу людини, виховання гармонії і порядку;
- б) подолання обмеженості і культивування духовності особистості;
- в) ступінь розвитку людини і суспільства;
- г) інтелектуальне, моральне, естетичне удосконалення людини.

3. Формулювання, яке відповідає визначенню поняття «культура» Всесвітньою конференцією UNESCO 1982 р.:

- а) будь-яка форма існування живих істот, наділених розумом;
- б) самовизначення особи в національному контексті;
- в) одна з форм суспільної свідомості; вид людської діяльності, що відображає дійсність у конкретно-чуттєвих образах, відповідно до певних естетичних ідеалів.
- г) сукупність притаманних суспільству матеріальних, духовних, інтелектуальних та емоційних рис, які включають в себе не лише різні мистецтва, а й спосіб життя, основні правила людського буття, системи цінностей, традицій і вірувань;

4. Штучне середовище проживання (світ речей, «друга природа») – сукупність створених людиною усіх предметних цінностей (архітектурних споруд, засобів транспорту та зв'язку, обладнання для будь-яких видів діяльності чи відпочинку, одягу, технологій і т.п.) – це:

- а) матеріальна культура;
- б) духовна культура;
- в) соціальна культура;
- г) фізична культура.

5. Наділена інтелектом істота, суб'єкт суспільно-історичної діяльності та культури, тобто, з одного боку, це біологічна істота, з іншого – творець специфічного світу, який є результатом творчої діяльності. Відмінними її рисами є її свідомість, здатність мислити і здатність до здійснення вільного вибору, приймати відповідальність за власні дії; наявність моральних суджень:

- а) людина;
- б) індивід;
- в) індивідуальність;
- г) особистість.

6. Відомий історик, один з розробників цивілізаційної теорії, автор праці «Дослідження історії», ввів термін «постмодернізм», поділив історію на чотири епохи: 1. «темні століття», 2. «середньовіччя», 3. «нові століття» (модерн), 4. постмодерн. Всесвітньо-історичний розвиток уявляв у вигляді руху від локальних культурних спільнот до єдиної загальнолюдської культури:

- а) Фрідріх Ніцше;
- б) Макс Вебер;
- в) Освальд Шпенглер;
- г) Арнольд Тойнбі.

7. Соціолог та історик культури, відомий розробками теорії соціокультурної динаміки та теорії революції. Один із основоположників теорії соціальної стратифікації та соціальної мобільності. Культура, на його погляд, являє собою «суму всього, що створюється або модифікується ... діяльністю двох або більше індивідів, що взаємодіють один з одним або визначають умови поведінки один одного»:

- а) Ернст Кассіпер;
- б) Пітирим Сорокін;
- в) Клод Леві-Строс;
- г) Хосе Ортега-і-Гассет.

8. Функція культури, що забезпечує пристосування людини до зовнішнього середовища:

- а) інноваційна;
- б) інформативна;
- в) регулятивна (нормативна);
- г) адаптативна.

9. Аксіологічна функція культури – це:

- а) передача історичного досвіду поколінь;
- б) встановлення та забезпечення норм у взаєминах людей;
- в) ціннісні орієнтації особистості;
- г) пізнання навколишньої дійсності.

10. Масова культура – це культура, яка створюється:

- а) професіоналами для невеликої, добре підготовленої групи людей;
- б) професіоналами для широких мас народу;
- в) невідомими авторами для широких мас народу;

г) народними масами для невеликої, добре підготовленої групи людей.

11. Мистецтво – це форма культури, яка:

а) відображає світ в образах і символах, що спираються на творчу уяву;

б) містить знання про дійсність;

в) є стабілізуючим фактором суспільного життя;

г) осмислює життя.

12. Субкультура – це:

а) сукупність негативно інтерпретованих норм культури;

б) сукупність норм культури, що суперечать її фундаментальним засадам;

в) сукупність специфічних рис усередині культури;

г) сукупність норм культури, що орієнтують на формування споживацького світогляду.

13. Яка форма культури містить у собі заборони на погані вчинки людей:

а) право;

б) релігія;

в) мораль;

г) усе зазначене.

14. Десакралізований ритуал, який перейшов у побут, втративши магічний зміст:

а) дійство;

б) звичай;

в) обряд;

г) усе перелічене.

15. Предмети і продукти матеріальної та духовної культури, штучно створені людиною, називаються:

- а) артефактами;
- в) світоглядом;
- б) мистецтвом;
- г) пам'ятками.

16. Субкультура – це:

- а) культура історичної спільності людей, що має спорідненість мови, культури і психічного складу, а також усвідомлення своєї єдності та відмінності від інших;
- б) сукупність культур цілісного світу, синтез найкращих досягнень усіх національних культур різних народів;
- в) культура певної конкретно-історичної, соціальної спільноти людей, які об'єднані спільними інтересами, потребами, цінностями, установками, стереотипами;
- г) культура представників локальної субкультури, яка намагається зайняти провідне становище не лише серед певних субкультур, але і протиставити себе панівній культурі.

17. Науковий принцип, який вимагає розгляд історичних фактів відповідно до конкретно-історичних обставин, у їхньому взаємозв'язку й взаємообумовленості, в динаміці розвитку:

- а) принцип історизму;
- б) принцип об'єктивності;
- в) принцип соціального підходу;
- г) принцип альтернативності.

18. Науковий метод історико-культурних досліджень, який досліджує культуру як сферу ціннісного наповнення життя:

- а) аксіологічний;
- б) семантико-семіотичний;
- в) морфологічний;
- г) типологічний.

19. Чинник культурної самобутності, пов'язаний з походженням народу, його етногенезом, різними народами, котрі проживали на даній території:

- а) просторовий або регіональний;
- б) антропологічний;
- в) аксіологічний;
- г) часовий.

20. Проекція української соціокультурної межовості, яка визначає українську модель культури як різновид європейської, екзистенційно-бароковий, складний, внутрішньо-суперечливий, амбівалентний і психологічно-напружений тип, де своєрідно переплелись риси Західної та Східної духовності:

- а) філософська;
- б) геополітична;
- в) духовна;
- г) географічна.

21. Національна культура – це

- а) культура історичної спільності людей, яка склалася на певній території та має спорідненість мови, культури і психічного складу, а також усвідомлення своєї єдності і відмінності від інших;
- б) сукупність, синтез найкращих досягнень усіх національних культур різних народів;

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

- в) культура певної конкретно-історичної, соціальної спільноти людей, які об'єднані спільними інтересами, потребами, цінностями;
- г) культура представників локальної субкультури, яка намагається зайняти провідне становище та протиставити себе панівній культурі.

22. Сукупність стійких духовних цінностей, навичок, звичок, стереотипів поведінки, символів і способу мислення, яка відображає уявлення етнічної спільноти людей (певної епохи, географічної області та/чи соціального середовища) про навколишній світ:

- а) архетип;
- б) ментальність;
- в) звичаї;
- г) традиції.

23. Свято Купала – одне з найпоширеніших свят в українській обрядовості, присвячене давньому богу:

- а) рибальства;
- б) бортництва;
- в) врожайності і добробуту.
- г) літнього сонця та божеств польових квітів і плодів.

24. Староакадемічний корпус (Мазепин корпус, Академічний корпус) – навчальний корпус Київсько-Могилянської академії, збудований у першій половині XVIII століття у стилі українського бароко, зображений на купюрі:

- а) 100 грн;
- б) 200 грн;
- в) 500 грн;

г) 1000 грн.

25. Києво-Печерська лавра зображена на купюрі номіналом:

- а) 1 грн;
- б) 2 грн;
- в) 5 грн;
- г) 10 грн.

Джерела: [1, С. 8-37; 2, С.5-26; 4, С. 25-34; 9, С. 6-85; 10, С. 3-20; 11, С. 4-8].

ТЕМА 2. ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

План лекції

1. Культурогенез українського народу. Витоки української культури. Діалог культур на праукраїнських землях.
2. Первісна (архаїчна) культура на території України та її основні риси. Особливості релігійних вірувань та мистецтва.
3. Трипільська культура та її місце в культурі України.
4. Культура народів Кіммерії, Скіфії і Сарматії.
5. Антична культура полісів Північного Причорномор'я.
6. Культура та дохристиянські вірування давніх слов'ян.

Тестові завдання для самоперевірки

Варіант I

1. Процес виникнення та становлення людини як виду в біологічному, психічному та соціокультурному плані:

- а) етногенез;***
- б) культурогенез;***
- в) антропогенез;***
- г) антропосоціогенез.***

2. Початок формування первісної племінної організації, виникнення статево-вікового розмежування праці (чоловіки займаються полюванням, жінки – збиральництвом та веденням домашнього господарства, старі люди – виготовленням знарядь праці), приручення собаки та дикого кабана розпочалося в період:

- а) палеоліту;***
- б) мезоліту;***
- в) неоліту;***
- г) залізного віку.***

3. Декоративно-вжиткове мистецтво становить основну прикмету мистецтва:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;
- в) неоліту;
- г) залізного віку.

4. Землеробство та скотарство розповсюдились у добу:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;
- в) неоліту;
- г) залізного віку.

5. Найтриваліший етап у розвитку культури людства – це:

- а) первісне суспільство;
- б) античність;
- в) середньовіччя;
- г) Новітня доба

6. Різновид мегалітичної архітектури, який являє собою вертикально поставлений камінь розміром від одного до двадцяти метрів і масою до десяти тон:

- а) менгір;
- б) дольмен;
- в) кромлех;
- г) петрогліф.

7. Специфічна риса первісної культури, яка полягає в нерозділеності, єдності свідомості, господарчих занять, суспільного життя та мистецтва:

- а) тотемізм;

- б) синкретизм;
- в) анімізм;
- г) магія.

8. Заборони на різні дії людей, які виникли в первісному суспільстві та регламентували і регулювали поведінку індивідів і груп:

- а) анімізм;
- б) табу;
- в) фетишизм;
- г) міф.

9. Раса первісної культури, яка виявляється в об'єднанні людей за родинними зв'язками, відсутність соціальних груп, страт та класів:

- а) гомогенність;
- б) синкретичність;
- в) егалітарність;
- г) табування.

10. Віра в надприродні можливості неживих предметів та речей, які здатні допомагати людині:

- а) анімізм;
- б) тотемізм;
- в) фетишизм;
- г) магія.

11. Політеїзм – це властива усім первісним релігіям віра:

- а) в багатьох богів/богинь;
- б) в те, що певні предмети мають надприродні здібності;
- в) у надприродну силу, що править світом;

г) в те, що існують родинні відносини між людиною та природою.

12. Найдавнішою пам'яткою первісних людей в Україні є поселення біля:

- а) Лука Врублевецька на Хмельниччині;
- б) Королеве в Закарпатті;
- в) Мізинська стоянка на Чернігівщині
- г) Молодове в Чернівецькій обл.

13. Більше 1 тис. поселень, так званих протоміст з населенням 10-15 тис. осіб, що існували на території сучасної України, характерні для:

- а) трипільської культури;
- б) кіммерійців;
- в) скіфів;
- г) сарматів .

14. Трипільську культуру ще називають:

- а) первісна культура;
- б) культура мадлен;
- в) культура мальованої кераміки;
- г) антична культура;

15. Що було основною формою господарської діяльності трипільців:

- а) скотарство;
- б) землеробство;
- в) полювання;
- г) рибальство.

16. Народ, який першим почав виробляти залізо на території України:

- а) киммерійці;
- б) скіфи;
- в) сармати;
- г) греки.

17. Грецький історик, який найдетальніше описав життя, побут, звичаї та історію давніх скіфів:

- а) Геродот;
- б) Пліній Старший;
- в) Прокопій Кесарійський;
- г) Птолемей.

18. Золота пектораль – це пам'ятка:

- а) скіфської культури;
- в) трипільської культури;
- б) черняхівської культури;
- г) зарубинецької культури.

19. Зображення оленя, барана, коня, фантастичного грифона, гірського козла є характерним для культури:

- а) скіфської;
- б) мізинської;
- в) киммерійської;
- г) трипільської;

20. Назви річок: Дунай, Дніпро, Дон походять від таких народів:

- а) скіфи;
- б) сармати;
- в) готи;
- г) давні слов'яни.

21. Що із нижче зазначеного не є характерною особливістю античної культури:

- а) антропоцентризм;
- б) змагальність;
- в) святковість;
- г) наукоцентризм.

22. Згідно міфічних уявлень давніх греків людей навчив музиці, поезії та іншим мистецтвам бог:

- а) Зевс;
- б) Посейдон;
- в) Діоніс;
- г) Аполон.

23. Прабатьківщиною слов'ян більшість учених нині вважає територію:

- а) Подунав'я;
- б) басейну Вісли та Прип'яті;
- в) Прибалтики;
- г) Поволжя.

24. Модель часу, втілена у структурі слов'янського святилища:

- а) позачасова;
- б) циклічна;
- в) спіральна;
- г) лінійна.

25. Язичницький бог східних слов'ян, володар неба, повелитель грому і блискавки, бог родючості:

- а) Велес (Волос, Волот);
- б) Перун;

- в) Мокош;
- г) Сварог.

Варіант II

1. Процес біологічної еволюції людини, що завершився приблизно 40 тисяч років тому виникненням виду «людина розумна» (*Homo sapiens*), а також основних людських рас:

- а) етногенез;
- б) культурогенез;
- в) антропогенез;
- г) антропосоціогенез.

2. Зародження мови, поява родового ладу, одягу зі шкір, перших спроб образотворчої діяльності та мистецтва припадає на період:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;
- в) неоліту;
- г) залізного віку.

3. Епоха, коли відбувся перехід людства від привласнюючого господарства (збиральництво, полювання) до відтворюючого (скотарство і землеробство), – це період:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;
- в) неоліту;
- г) залізного віку.

4. Архаїчна культура – це культура:

- а) первісного суспільства;

- б) античності;
- в) доби заліза;
- г) середньовіччя.

5. Формування етносів і націй, приріст населення не менше ніж у 100 разів (демографічна революція) відбулося в період:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;
- в) неоліту;
- г) залізного віку.

6. Різновид мегалітичної архітектури, який являє собою складну споруду з кількох (двох або чотирьох) кам'яних стовпів, перекритих згори масивною плитою:

- а) менгір;
- б) дольмен;
- в) кромлех;
- г) петрогліф.

7. Археологія вивчає:

- а) пам'ятки-артефакти;
- б) писемні пам'ятки;
- в) усну народну творчість;
- г) релігійні вірування.

8. Раса первісної культури, яка виявляється в існуванні системи заборон для упорядкування людських відносин:

- а) гомогенність;
- б) синкретичність;
- в) егалітарність;
- г) табування.

9. Первісному типу культури властиві:

- а) гомогенність, синкретизм, характер табу;
- б) гуманізм, антропоцентризм;
- в) наявність писемності, філософських систем;
- г) поява монотеїстичних релігій.

10. Монотеїзм – це віра:

- а) у надприродну силу, що править світом;
- б) в єдиного бога;
- в) у багатьох богів;
- г) в духів.

11. Віра в існування родинного зв'язку між людиною та певним видом тварин, інколи рослин:

- а) анімізм;
- б) тотемізм;
- в) фетишизм;
- г) магія.

12. Добу палеоліту репрезентує археологічна культура:

- а) мізинська;
- б) зарубинецька;
- в) черняхівська;
- г) київська

13. Світова пам'ятка давньої культури в Україні – святилище «Кам'яна могила», давніше за Стоунхендж, єгипетські піраміди та зікрати Межиріччя, було створене у добу:

- а) мезоліту;
- б) неоліту;
- в) палеоліту;
- г) бронзового віку.

14. Трипільську культуру відкрив:

- а) Вікентій Хвойко;
- б) Михайло Грушевський;
- в) Михайло Максимович;
- г) Борис Мозолевський.

15. Найбільше пам'яток трипільської культури виявлено на території таких сучасних областей України:

- а) Вінницька, Черкаська та Київська;
- б) Івано-Франківська, Львівська та Тернопільська;
- в) Харківська, Луганська та Донецька;
- г) Чернігівська, Сумська та Полтавська.

16. Найдавніший народ України, культура та назва якого відомі з археологічних досліджень та історичних джерел:

- а) кіммерійці;
- б) скіфи;
- в) греки;
- г) сармати.

17. Основу господарської діяльності скіфів становило:

- а) землеробство;
- б) збиральництво;
- в) скотарство;
- г) землеробство та збиральництво.

18. У мистецтві яких племен був поширений «звіриний» стиль?

- а) кіммерійців і таврів;
- б) скіфів і сарматів;
- в) аварів і антів;
- г) аварів і таврів.

19. Золота пектораль з кургану Товста Могила є пам'яткою мистецтва:

- а) кіммерійців;
- б) сарматів;
- в) скіфів;
- г) слов'ян.

20. Особливість сарматської культури:

- а) автократія;
- б) демократії;
- в) гінекократія;
- г) тиранія.

21. Для графічного запису музики стародавні греки використовували:

- а) ноти;
- б) математичні знаки;
- в) руни;
- г) грецькі та фінікійські літери.

22. Тип світогляду епохи античності, який базувався на позиціях розуму та інтелекту, а не звички чи традиції:

- а) міфологічний;
- б) релігійний;
- в) філософський;
- г) науковий.

23. Слово «язичництво» означає:

- а) знання декількох мов;
- б) система заборон;
- в) дохристиянські вірування;
- г) магичні заклинання.

24. Давньослов'янський бог вітру (вихору, бурі), точніше, дід і володар вітрів (інколи називають батьком вітрів), атрибутами якого були лук і стріли:

- а) Хорс;
- б) Ярило;
- в) Даждьбог (Дажбог);
- г) Стрибог (Стрибо, Стриба).

25. Жіноче божество родючості і домашнього господарства у східних слов'ян:

- а) Велес (Волос, Волот);
- б) Перун;
- в) Мокош;
- г) Сварог.

Варіант III

1. Процес появи і становлення культури будь-якого народу та появи культури як такої в первісному суспільстві:

- а) етногенез;
- б) культурогенез;
- в) антропогенез;
- г) антропосоціогенез.

2. «Людина розумна» з'явилася на Землі:

- а) 2,5 млн. років тому;
- б) 1 млн. років тому;
- в) 200–150 тис. років;
- г) 40–25 тис. років тому.

3. Основою життя у давніх людей доби палеоліту були такі галузі господарства:

- а) збиральництва та полювання;
- б) полювання та рибальство;
- в) землеробство та скотарство;
- г) ремісництво та торгівля.

4. Люди оволоділи вогнем в період:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;
- в) неоліту;
- г) залізного віку.

5. Перші житла – землянки та напівземлянки – давні люди почали будувати в період:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;
- в) неоліту;
- г) залізного віку.

6. Перехід людства від привласнюючого господарства (збиральництво, полювання) до відтворюючого (скотарство і землеробство), приручення овець, кіз і коней відбулося в період:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;
- в) неоліту;
- г) залізного віку.

7. Виробництво керамічного посуду, прядіння, а згодом і ткацтво виникло в період:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;
- в) неоліту;
- г) залізного віку.

8. Петрогліфи – це:

- а) стародавні зображення, висічені на скелях, каменях, стінах печер;
- б) зображення богів в образах тварин, а священних тварин – як втілення сутності богів;
- в) доісторичні споруди у вигляді двох або більше величезних брил, поставлених вертикально й перекритих зверху кам'яною плитою;
- г) малюнкове письмо.

9. Археологічну культуру кроманьйонців називають:

- а) первісна культура;
- б) культура мадлен;
- в) культура мальованої кераміки;
- г) антична культура.

10. Різновид мегалітичної архітектури, який являє собою сукупність кам'яних плит і стовпів, розташованих концентричними колами:

- а) менгір;
- б) дольмен;
- в) кромлех;
- г) петрогліф.

11. Раса первісної культури, яка виявляється в рівному доступі усіх членів роду до управління та матеріальних благ:

- а) гомогенність;
- б) синкретичність;
- в) егалітарність;
- г) табування.

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

12. Віра в здатність людини за допомогою особливих слів, прийомів і обрядів впливати надприродним шляхом на інших людей, тварин, явища природи:

- а) анімізм;
- б) тотемізм;
- в) фетишизм;
- г) магія.

13. Система вірувань, серцевиною якої є анімізм, тотемізм та фетишизм:

- а) культ;
- б) язичництво;
- в) сакральність;
- г) політеїзм.

14. Трипільська культура існувала в добу:

- а) палеоліту;
- б) неоліту;
- в) мезоліту;
- г) енеоліту.

15. Декоративно-ужитковому мистецтву стародавніх трипільців притаманні такі риси:

- а) полістилістика, усталеність, реалістичність;
- б) магічність, експресивність, світськість;
- в) геометричність, реалістичність, дія;
- г) геометричність, усталеність, магічність.

16. У декоративно-ужитковому мистецтві кіммерійців домінує орнамент такого стилю:

- а) звіринного;
- б) рослинного;
- в) військового;
- г) геометричного і рослинного.

17. Ймовірно, що скіфський Гелон (єдине велике місто скіфів, описане Гомером) був розташований в районі археологічної пам'ятки:

- а) Більське городище Полтавської обл.;
- в) Товста могила Дніпропетровської обл.;
- б) Кам'яна могила Запорізької обл.;
- г) курган Солоха Запорізької обл.

18. Скіфський пантеон богів очолювала богиня:

- а) Афіна;
- б) Астарта;
- в) Табіті;
- г) Велика матір.

19. Ідеал бездоганного тіла і внутрішньої моральної досконалості, до якого прагне кожний громадянин грецького полісу, має назву:

- а) калокагатія;
- б) космологія;
- в) гармонія;
- г) теодицея.

20. Послідовність зміни різних народів на півдні України:

- а) кіммерійці → скіфи → сармати → гуни → готи;
- б) скіфи → кіммерійці → сармати → готи → гуни;
- в) кіммерійці → скіфи → сармати → готи → гуни;
- г) скіфи → сармати → кіммерійці → готи → гуни.

21. Землеробські вірування давніх слов'ян пов'язані з культом:

- а) Сонця;
- б) Місяця;

- в) Венери;
- г) Марса.

22. Про розселення східних слов'ян у VIII-IX ст. й про існування їхніх міжплемінних союзів розповідає:

- а) Геродот у «Історії»
- б) Прокопій Кесарійський в «Історії війн Юстиніана»;
- в) Йордан у праці «Про походження та історію готів»;
- г) «Повісті минулих літ».

23. У слов'янській міфології бог, що уособлював родючу силу весняного сонця:

- а) Хорс;
- б) Ярило;
- в) Даждьбог (Дажбог);
- г) Стрибог (Стрибо, Стриба).

24. Слов'янський бог-коваль, бог вогню, батько Даждьбога (Дажбога):

- а) Велес (Волос, Волог);
- б) Перун;
- в) Мокош;
- г) Сварог .

25. Сонячний бог, бог Сонця, світла, добра, податель добра, багатства, дарівник, отже, бог достатку, якому поклонявся увесь слов'янський світ:

- а) Хорс;
- б) Ярило;
- в) Даждьбог (Дажбог);
- г) Стрибог (Стрибо, Стриба).

Варіант IV

1. Соціально-історичні, духовно-культурні процеси та природні чинники, що зумовлюють формування та розвиток етнічних спільностей:

- а) етногенез;
- б) культурогенез;
- в) антропогенез;
- г) антропосоціогенез.

2. Людину сучасного фізичного типу – «людина розумна» (*Homo sapiens*), яка з'явилася близько 40 тис. років тому, назвали:

- а) пітекантроп;
- б) сінантроп;
- в) кроманьонець;
- г) австралопітек.

3. «Археологічна культура» – це:

- а) шар ґрунту, у якому під час археологічних розкопок виявлено сліди життєдіяльності людини – знаряддя праці, посуд тощо;
- б) сукупність успадкованих сучасниками від попередніх поколінь культурних цінностей – пам'ятки архітектури, мистецтва, історії;
- в) споріднені археологічні пам'ятки, поширені на певній території в межах певного історичного часу;
- г) система археологічної періодизації культурно-історичного розвитку, що складається з трьох віків – кам'яного, бронзового та залізного.

4. Основою життя у давніх людей доби палеоліту були такі галузі господарства:

- а) збиральництва та полювання;
- б) полювання та рибальство;
- в) землеробство та скотарство;
- г) ремісництво та торгівля.

5. Релігія та мистецтво зародилися в період:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;
- в) неоліту;
- г) залізного віку.

6. В який період відбувся перехід до тваринництва та землеробства:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;
- в) неоліту;
- г) залізного віку.

7. Винайдення колеса, виникнення гончарства і ткацтва, будівництва жител, формування релігійних культів, етносів, різке зростання населення відбулося в період:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;
- в) неоліту;
- г) залізного віку.

8. Період розвитку первіснообщинного ладу, який характеризується подальшим розвитком техніки металургії, зростанням продуктивності праці, її розподілом на розумову та фізичну, – це період:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;
- в) неоліту;
- г) залізного віку.

9. Піктографія - це:

- а) художній стиль;
- б) малюнкове письмо;
- в) печерний живопис;
- г) стародавні висічені зображення на скелях, каменях, стінах печер.

10. Стародавні зображення, висічені на скелях, каменях, стінах печер:

- а) менгір;
- б) дольмен;
- в) кромлех;
- г) петрогліф.

11. Риса первісної культури, яка виявляється в нерозчленованості (поєднанні) міфології, мистецтва, світосприйняття, практичної діяльності:

- а) гомогенність;
- б) синкретичність;
- в) егалітарність;
- г) табування.

12. Віра в існування невидимого, надприродного світу душ, які містяться в будь-яких тілах, та в духів – істот вищого рівня, що не потребують матеріального втілення для свого існування:

- а) анімізм;

- б) тотемізм;
- в) фетишизм;
- г) магія.

13. Стоянка первісної людини на території України, де знайдено найдавніший унікальний набір з 16 кістяних музичних інструментів («оркестр кам'яного віку»):

- а) Королеве в Закарпатті;
- б) Молодове в Чернівецькій обл;
- в) Мізин в Чернігівській обл;
- г) Лука Врублевецька на Хмельниччині.

14. З-поміж археологічних культур на території України найбагатшою на культурні здобутки та рівною раннім цивілізаціям Стародавнього Сходу вчені вважають:

- а) трипільську культуру;
- б) культуру кулястих амфор;
- в) культуру шнурової кераміки;
- г) черняхівську культуру.

15. В гончарстві трипільської культури домінує такий орнамент:

- а) рослинний;
- б) шнуровий;
- в) тваринний;
- г) геометричний.

16. Визначте досягнення трипільської культури:

- а) створення технології землеобробки;
- б) використання литого металу;
- в) приручення диких тварин;
- г) створення виробів із дорогоцінних металів.

17. Гомер в «Одіссеї» залишив згадку про такі кочові племена степової зони сучасної України:

- а) скіфів;
- б) кіммерійців;
- в) сарматів;
- г) печенігів.

18. Основою скіфського мистецтва був:

- а) антропоморфний стиль;
- б) рослинний стиль;
- в) звіриний стиль;
- г) геометричний стиль.

19. За скіфськими уявленнями Всесвіт мав форму:

- а) кола;
- б) ромба;
- в) квадрата;
- г) трикутника.

20. Специфічне українське «г», якого немає в інших слов'янських мовах, на думку дослідників, походить від:

- а) скіфів;
- б) кіммерійців;
- в) сарматів;
- г) печенігів.

21. Заключний етап розвитку античної культури має назву:

- а) досократівський;
- б) класичний;
- в) елліністичний;
- г) римський.

22. Автором дунайської теорії походження слов'ян є:

- а) Михайло Грушевський;
- б) літописець Нестор;
- в) Вікентій Хвойко;
- г) Михайло Максимович.

23. Найбільше відомостей про слов'ян маємо від:

- а) Гесіода та Геродота;
- б) Йордана та Прокопія Кесарійського;
- в) Софокла та Плінія,
- г) Таціта та Птолемея.

24. У слов'янській міфології бог-опікун багатства, зокрема худоби, покровитель торгівлі, музики, мистецтва, поезії, антагоніст Перуна, володар підземного світу:

- а) Велес (Волос, Волот);
- б) Перун;
- в) Мокош;
- г) Сварог .

25. У слов'янській міфології бог, який не належав до сонячних богів:

- а) Хорс;
- б) Ярило;
- в) Даждьбог (Дажбог);
- г) Стрибог (Стрибо, Стриба).

Джерела: [1, С. 38-77; 2, С.27-48; 4, С. 35-55; 9, С. 86-119; 10, С. 21-43; 11, С. 9-31].

**ТЕМА 3. КУЛЬТУРА КИЇВСЬКОЇ РУСІ ТА
ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКОГО КНЯЗІВСТВА**

План лекції

1. Основні риси культури європейського Середньовіччя і її релігійний характер.
2. Вплив християнства на духовну культуру Київської Русі. Культура Київської Русі як синтез язичництва та візантійського впливу.
3. Мова, писемність, освіта, наукові знання та література.
4. Містобудування та архітектура.
5. Скульптура, живопис.
6. Декоративно-вжиткове мистецтво та художнє ремесло, музичне мистецтво.
7. Соціокультурні процеси та мистецькі здобутки Галицько-Волинського князівства.

Тестові завдання для самоперевірки

Варіант I

1. Риса середньовічної культури, яка полягала в тому, що все сприймалося з позиції віри:

- а) ієрархічність;
- б) корпоративність;
- в) схоластичність;
- г) есхатологічність.

2. Період світової культури, до якого належить культура Київської Русі (IX-XIII ст.):

- а) Стародавнього Світу;
- б) Античності;
- в) Середньовіччя;
- г) Відродження.

3. Формальний розкол християнства на католицизм та православ'я відбувся у:

- а) I ст. н.е.;
- б) IV ст. н.е.;
- в) 988 р.;
- г) 1054 р.

4. Вкажіть назву християнського храму, який був першим збудований одним з київських князів після хрещення Русі:

- а) Десятинна церква, Володимиром Великим;
- б) Софійський собор, В. Великим;
- в) Борисоглібський собор, Я. Мудрим;
- г) Храм Богородиці, В. Мономахом.

5. Вплив якої культури мав вирішальне значення для розвитку культури Київської Русі?

- а) західноєвропейської;
- б) арабо-мусульманської;
- в) візантійської;
- г) скіфсько-сарматської.

6. Слов'янську абетку створили:

- а) Іларіон, митрополит київський;
- б) Нестор літописець;
- в) Кирило і Мефодій;
- г) Ярослав Мудрий;.

7. Запровадження християнства як державної релігії було здійснено князем:

- а) Володимиром Великим;
- б) Ярославом Мудрим;
- в) Володимиром Мономахом;
- г) Данилом Галицьким.

8. Засновником лікарської цілительської справи на Київській Русі є:

- а) Феодосій Печерський;
- б) Агапіт;
- в) Алімпій (Аліпій);
- г) Никон.

9. Осередками освіти в Київській Русі були:

- а) університети;
- б) школи та монастирі;
- в) академії;
- г) училища.

10. Історико-літературні твори, в яких оповідь про події й факти велася за роками (в хронологічному порядку):

- а) повісті;
- б) літописи;
- в) билини;
- г) сказання.

11. Жанр християнської літератури, яка описує життя святих, просвітлених, аскетів, монахів, монахинь чи ікон:

- а) літописи;
- б) агіографія;
- в) гімнографія;
- г) церковна проповідь.

12. Однією з найдавніших книг Княжої доби, оздобленої високохудожніми мініатюрами, що збереглася до нашого часу, є:

- а) Остромирове євангеліє;
- б) Пересопницьке євангеліє;

- в) Острозька Біблія;
- г) Галицько-Волинський літопис.

13. В якому літературному творі періоду Русі міститься звернення до князівських синів жити у мирі, злагоді та любові?

- а) «Повчання дітям» Володимира Мономаха;
- б) «Слово про закон і благодать»;
- в) «Слово о полку Ігоревім»;
- г) «Повість минулих літ».

14. Автором «Повісті минулих літ» є:

- а) митрополит Іларіон;
- б) монах Нестор;
- в) Володимир Мономах;
- г) Клим Смолятич.

15. Хто був автором знаменитого твору ораторської літератури часів Київської Русі «Слово про закон і благодать»?

- а) Володимир Мономах;
- б) митрополит Іларіон;
- в) Кирило Турівський;
- г) Клим Смолятич.

16. В архітектурі Київської Русі найпоширенішим був стиль:

- а) античний;
- б) романський;
- в) візантійський;
- г) готичний.

17. Найстаріша частина міста, фортеця, укріплена стінами, валами й ровами, де споруджували князівські та боярські двори, найважливіші церкви та собори:

- а) град;
- б) дитинець;
- в) поділ;
- г) передмістя.

18. Мозаїка – це:

- а) техніка настінного живопису, в якій фарби наносяться на вологу штукатурку;
- б) зображення, виконані зі смальти, кольорових каменів, керамічних плиток чи інших матеріалів, дослівно означає «складений зі шматочків»;
- в) склоподібний матеріал, що використовується для художнього декорування виробів з металу;
- г) дрібні золоті, платинові або срібні прикраси у формі кульок діаметром від 0,4 мм, які прикріплюють до ювелірних виробів на орнамент зі скані.

19. Живописний твір на релігійну тематику, виконаний темперними фарбами на заґрунтованій дошці:

- а) фреска;
- б) мозаїка;
- в) вітраж.
- г) ікона.

20. Тип Богородиці в українській іконописній традиції:

- а) Одигітрія;
- б) Оранта;
- в) замилювання;
- г) знамення.

21. Зернь – це:

- а) вид ювелірної техніки: ажурний або напаяний на металевий фон візерунок з тонкої золотої, срібної або мідної проволочки, гладенької чи звитої в мотузочку;
- б) художнє оздоблення металевих (переважно срібних) виробів, при якому фон малюнку заповнюється сплавом темно-сірого кольору;
- в) склоподібний матеріал, що використовується для художнього декорування виробів з металу;
- г) дрібні золоті, платинові або срібні прикраси у формі кульок діаметром від 0,4 мм, які прикріплюють до ювелірних виробів на орнамент зі скані.

22. Художнє оздоблення металевих (переважно срібних) виробів, при якому фон малюнку заповнюється сплавом темно-сірого кольору:

- а) емаль;
- б) зернь;
- в) скань;
- г) чернь.

23. Характерні для слов'ян скроневі прикраси, які підвішувалися до головного убору на стрічках, чи металевих ланцюжках:

- а) зернь;
- б) колти;
- в) скань;
- г) емаль.

24. Давньоруські професійні акробати, актори, музики, що виступали при княжих дворах і на міських площах під час народних зібрань:

- а) менестрелі;
- б) жонглери;
- в) шпільмани;
- г) скоморохи.

25. Українська культура з початку XIII століття орієнтується на:

- а) героя-мученика;
- б) героя-переможця;
- в) героя-борця;
- г) героя-богатиря.

Варіант II

1. Риса середньовічної культури, яка полягала в тому, що взаємовідносини між представниками існуючої феодальної драбини спиралася на принцип станової підлеглості:

- а) ієрархічність;
- б) корпоративність;
- в) схоластичність;
- г) есхатологічність

2. Панівна ідеологія доби середньовіччя:

- а) гуманізм;
- б) раціоналізм;
- в) антропоцентризм;
- г) теоцентризм.

3. Центром православної релігії протягом багатьох століть раннього середньовіччя був:

- а) Рим;
- б) Афіни;

- в) Константинополь;
- г) Київ.

4. Найдревніша форма православного храму, яка символізує спасіння віруючих на шляху до Царства Небесного:

- а) корабель;
- б) острів;
- в) дорога;
- г) міст.

5. З доходів якого київського князя була побудована Десятинна церква?

- а) княгині Ольги;
- б) Ігоря Старого;
- в) Володимира Великого;
- г) Ярослава Мудрого.

6. Князь, за правління якого культура Київської Русі досягла найвищого розквіту:

- а) Святослав Хоробрий;
- б) Володимир Великий;
- в) Ярослав Мудрий;
- г) Володимир Мономах.

7. Хто стверджував, що під час поїздки в Хозарію бачив Євангеліє і Апостол, написані руськими письменами?

- а) Йордан;
- б) Чорноризець Храбр;
- в) Костянтин (Кирило) Філософ;
- г) Прокопій Кесарійський.

8. Перша бібліотека в Києві була створена при:

- а) Десятинній церкві;

- б) Києво-Печерській лаврі;
- в) Софійському соборі;
- г) Михайлівському Золотоверхому соборі.

9. Літопис, це:

- а) один із жанрів прозової літератури, що характеризується лаконізмом, яскравістю і влучністю художніх засобів;
- б) літературний твір, в якому описується життя святих;
- в) жанр суто українського речитативного народного героїчного ліро-епосу, який виконували мандрівні співці;
- г) історико-літературний твір, в якому оповідь про події й факти велася за роками (в хронологічному порядку).

10. Оригінальна література Київської Русі поділяється на:

- а) церковна проповідь, літописи, біблійна, педагогічна література;
- б) гімнографія, літописи, кондак. Акафіст;
- в) літописи, ораторська, житійна, повчальна, паломницька література;
- г) ікос, канон, гімнографія, апокрифи.

11. Агіографічну літературу інакше називають:

- а) паломницькою літературою;
- б) житійною літературою;
- в) повчальною літературою;
- г) ораторською літературою.

12. Хто є автором «Повчання дітям»:

- а) Володимир Мономах;
- б) митрополит Іларіон;
- в) Кирило Турівський;
- г) Клим Смолятич.

13. У якій літературній пам'ятці Русі автор намагається показати, «звідкіля єсть пішла Руська земля»?

- а) «Повчання дітям» Володимира Мономаха;
- б) «Слово про закон і благодать»;
- в) «Слово о полку Ігоревім»;
- г) «Повість минулих літ».

14. Про який з названих творів говорять як про початок української філософії:

- а) «Києво-Печерський патерик»;
- б) «Слово про Закон і Благодать»;
- в) «Слово о полку Ігоревім»;
- г) «Ізборник Святослава».

15. Головна урочиста брама давнього Києва, видатна пам'ятка архітектури часів Київської Русі:

- а) Золоті ворота;
- б) Лядські ворота;
- в) Змієві вали;
- г) Десятинна церква.

16. Частина міста, укріплена стінами, валами й ровами, де був торговий майдан, численні церкви й монастирі, мешкали ремісники та купці:

- а) град;
- б) дитинець;
- в) поділ;
- г) передмістя.

17. Орнаментальна або сюжетна декоративна композиція у прикрашенні вікон зі скла та інших матеріалів, що пропускають світло:

- а) мозаїка;
- б) вітраж;
- в) фреска;
- г) плінфа.

18. Фреска – це:

- а) техніка настінного живопису, в якій фарби наносяться на вологу штукатурку;
- б) зображення, виконане з кольорових камінців, шматочків смальти, керамічних плиток чи інших матеріалів;
- в) склоподібний матеріал, що використовується для художнього декорування виробів з металу;
- г) дрібні золоті, платинові або срібні прикраси у формі кульок діаметром від 0,4 мм, які прикріплюють до ювелірних виробів на орнамент зі скані.

19. Одигітрія – це зображена:

- а) Богоматір з піднятими до неба руками, на рівні її грудей розміщено круглий медальйон, у якому зображено Ісуса Христа, якого ще називають Спас Емануїл;
- б) Богоматір, схилившись до Ісуса, обнімає й пестить Сина, Ісус ніжно обнімає Матір за шию, притулившись до її щоки;
- в) Богоматір з маленьким Ісусом на руках, Спаситель правою рукою благословляє, а лівою – тримає згорток, рідше – книгу зі своїм вченням;
- г) Богоматір, що схилилась до Ісуса, Спаситель однією рукою благословляє, а в другій тримає Своє вчення;

20. Дрібні золоті, платинові або срібні прикраси у формі кульок діаметром від 0,4 мм, які прикріплюють до ювелірних виробів на орнамент зі скані:

- а) емаль;

- б) зернь;
- в) скань;
- г) чернь.

21. Колти - це:

- а) назва племені;
- б) вид зброї;
- в) жіночі прикраси;
- г) духи лісу.

22. Фарби на основі сухих порошкових мінеральних пігментів, сполучною речовиною яких є натуральні емульсії (розведений водою жовток цільного курячого яйця, сік рослин тощо):

- а) смальта;
- в) скань;
- б) філігрань;
- г) темпера.

23. У Київській державі не використовувалися музичні інструменти в:

- а) ратній музиці;
- б) церковній музиці;
- в) придворно-світській музиці;
- г) народній музиці.

24. Пісні, які користуються особливою популярністю в Київській Русі:

- а) веснянки;
- б) історичні пісні;
- в) жниварські пісні;
- г) героїчні пісні.

25. Після монголо-татарської навали на Київську Русь центр культурного життя українства:

- а) залишився в Києві;
- б) перемістився в Галицько-Волинське князівство;
- в) перемістився в Ростово-Суздальське князівство;
- г) перемістився в Новгородське князівство.

Варіант III

1. Риси середньовічної культури, яка полягала в тому, що життя людини регламентували професійні об'єднання:

- а) ієрархічність;
- б) корпоративність;
- в) схоластичність;
- г) есхатологічність.

2. Аскетизм – це погляд, згідно з яким людина:

- а) стає у центр культури;
- б) добровільно обмежує свої фізіологічні потреби;
- в) у центр культури ставить розум;
- г) декларує любов до людини.

3. Українська середньовічна модель світобачення:

- а) геоцентрична;
- б) космоцентрична;
- в) антропоцентрична;
- г) антропокосмічна.

4. Яка культура мала найбільший вплив на культуру Київської Русі:

- а) арабська;

- б) візантійська;
- в) західноєвропейська;
- г) скіфська.

5. Вітвар – головна частина православного храму, завжди орієнтована на:

- а) північ;
- б) південь;
- в) захід;
- г) схід.

6. Богоматір Оранта – це центральна мозаїка:

- а) Спаського собору в Чернігові;
- б) Десятинної церкви;
- в) Успенського собору Києво-Печерської лаври;
- г) Софійського собору у Києві.

7. За часів якого князя культура Київської Русі досягла найвищого розвитку:

- а) Володимир Великий;
- б) Ярослав Мудрий;
- в) Володимир Мономах;
- г) Данило Галицький.

8. Коли і за правління якого князя було збудовано духовний і культурно-освітній центр Київської Русі – Софію Київську?:

- а) 955 р., княгині Ольги;
- б) 980 р., Володимира Великого;
- в) 988 р., Володимира Великого;
- г) 1037 р., Ярослава Мудрого;

9. Назва «Україна» в літописі вперше згадується у:

- а) 1132 р.;
- б) 1187 р.;
- в) 1199 р.;
- г) 1240 р.

10. Книги в Київській Русі писали на:

- а) папері;
- б) пергаменті;
- в) воскових табличках;
- г) камені.

11. Шкільне навчання на Русі було запроваджено в:

- а) 945 р.;
- б) 988 р.;
- в) 1037 р.;
- г) 1054 р.;

12. Жанр героїчного епосу, який прославляє подвиги народних героїв та богатирів, має реальну історичну основу, прототипами героїв могли бути реальні історичні особистості, сюжети із життя яких протягом тривалого часу обросли надзвичайними дивними рисами:

- а) повісті;
- б) літописи;
- в) билини;
- г) сказання.

13. Агіографія, це:

- а) жанр християнської літератури, яка описує життя святих, просвітлених, аскетів, монахів, монахинь чи ікон;

- б) історичний твір про події й факти, подані в хронологічному порядку за роками;
- в) лялькова театральна вистава з різдвяним сюжетом;
- г) ліро-епічний твір, в якому український народ висловлював своє ставлення до доісторичних подій.

14. Автор «Повісті минулих літ»:

- а) Ярослав Мудрий;
- б) Володимир;
- в) Нестор;
- г) Іларіон.

15. «Києво-Печерський патерик» за жанром є:

- а) пам'яткою художньої літератури;
- б) історіографічним документом;
- в) пам'ятка агіографічної літератури;
- г) книгою дидактичного жанру.

16. З діяльністю якого діяча князівського періоду пов'язують створення писемного кодексу норм світського права на Русі і яку він мав назву?

- а) Володимир Мономах, «Повчання дітям»;
- б) Іларіон, «Слово про закон і благодать»;
- в) Ярослав Мудрий, «Руська правда»;
- г) Нестор, «Повість минулих літ».

17. Полемічний і похвальний твір періоду Київської Русі, який прославляє князя Володимира Хрестителя та його нащадків. Головна ідея твору – довести, що християнство на Русі було прийнято завдяки мудрості та розуму Володимира Святославича, а не під впливом та тиском із зовні:

- а) «Ізборник Святослава»;

- б) «Києво-Печерський патерик»;
- в) «Повчання дітям»;
- г) «Слово про закон і благодать».

18. Центральною мозаїкою Софійського собору є:

- а) Богоматір Оранта;
- б) Спас Нерукотворний;
- в) Вишгородська Богоматір;
- г) Ангел – Золоті Власи.

19. Техніка настінного живопису, в якій фарби наносяться на вологу штукатурку:

- а) плінфа;
- в) фреска;
- б) філігрань;
- г) мозаїка.

20. Кольоровий малюнок, що прикрашав, ілюстрував і доповнював рукописний текст та розміщувався на його полях або між рядками в рукописних книгах:

- а) фрески;
- б) ікони;
- в) мозаїки;
- г) книжкові мініатюри.

21. Оранта – це зображена:

- а) Богоматір з піднятими до неба руками, на рівні її грудей розміщено круглий медальйон, у якому зображено Ісуса Христа, якого ще називають Спас Емануїл;
- б) Богоматір, схилившись до Ісуса, обнімає й пестить Сина, Ісус ніжно обнімає Матір за шию, притулившись до її щок;

- в) Богоматір з маленьким Ісусом на руках, Спаситель правою рукою благословляє, а в лівій – тримає згорток, рідше – книгу зі своїм вченням;
- г) Богоматір схилилась до Ісуса, Спаситель однією рукою благословляє, а в другій тримає Своє вчення.

22. Склоподібний матеріал, що використовується для художнього декорування виробів з металу:

- а) емаль;
- б) зернь;
- в) скань;
- г) чернь.

23. Кольорове непрозоре скло у вигляді невеликих кубиків або пластинок – це:

- а) смальта;
- в) скань;
- б) філігрань;
- г) темпера.

24. Найвідоміший співець билин Київської Русі:

- а) Нестор;
- б) Боян;
- в) Алімпій;
- г) Іларіон.

25. Київську Русь ще у IX ст. варяги називали «Гардаріка», що в перекладі означало:

- а) «країна степів»;
- б) «країна риби та річок»;
- в) «країна міст»;
- г) найкращий шлях «із варяг в греки».

Варіант IV

1. Риса середньовічної культури, яка полягала в тому, що людина постійно очікувала кінця світу та розплати за гріховне буття на Страшному Суді:

- а) ієрархічність;
- б) корпоративність;
- в) схоластичність;
- г) есхатологічність.

2. Центрами культури у добу раннього середньовіччя були:

- а) князівські резиденції;
- б) монастирі;
- в) бібліотеки;
- г) університети.

3. Ідеал середньовіччя – це:

- а) Венера Мілоська;
- б) спортсмен-атлет;
- в) християнський святий;
- г) освічена людина.

4. Після запровадження християнства мистецтво Київської держави зазнало найбільшого впливу з боку:

- а) мистецтва середньовічної Франції;
- б) Візантійського мистецтва;
- в) мавританського мистецтва;
- г) мистецтва країн Скандинавії.

5. Засновником Києво-Печерського монастиря є:

- а) Агапіт;
- б) Никон;

- в) Феодосій
- г) Антоній.

6. Іконописання в Київську Русь прийшло з:

- а) Візантії;
- б) Франції;
- в) Італії;
- г) Німеччини.

7. Перший правовий кодекс Київської Русі називався:

- а) «Слово про Закон і Благодать»;
- б) «Ізборник Святослава»;
- в) «Руська правда»;
- г) «Києво-Печерський патерик».

8. Як свідчить літопис, перші школи на Русі заснував князь:

- а) Святослав Завойовник;
- б) Володимир Великий;
- в) Ярослав Мудрий;
- г) Володимир Мономах.

9. Життєписи, присвячені життю святих, просвітлених, аскетів, монахів, монахинь чи ікон, відносять до:

- а) філософської публіцистики;
- б) агіографічної літератури;
- в) повчальної літератури;
- г) богословської публіцистики.

10. Апокриф – це:

- а) жанр християнської літератури, який описує життя святих та аскетів;

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

- б) жанр літописання;
- в) християнська проповідь;
- г) релігійно-легендарний твір, який не отримав канонічного визнання з боку церкви.

11. Збірник творів, що містить оповіді про життя ченців Києво-Печерської лаври, заснування і облаштування монастиря, обставини тогочасного чернечого життя, аскетичні подвиги і численні чудеса:

- а) «Ізборник Святослава»;
- б) «Києво-Печерський патерик»;
- в) «Повчання дітям»;
- г) «Слово про закон і благодать».

12. Пам'ятка писемності княжої доби, яка є збіркою законів:

- а) «Слово про Закон і Благодать»;
- б) «Ізборник Святослава»;
- в) «Руська правда»;
- г) «Києво-Печерський патерик».

13. У «Слові о полку Ігоревім» йдеться про боротьбу з:

- а) половцями;
- б) сарматами;
- в) печенігами;
- г) хозарами.

14. Широка та плоска обпечена плиткоподібна цегла, яка використовувалася у давньоруській храмовій архітектурі X-XIII ст.:

- а) мозаїка;
- б) вітраж;

- в) фреска;
- г) плінфа.

15. Частина міста, яка не була укріплена стінами, валами й ровами, і де мешкали ремісники певної спеціальності: кожум'яки, гончарі тощо:

- а) град;
- б) дитинець;
- в) поділ;
- г) передмістя.

16. Зображення, виконані зі смальти, кольорових каменів, керамічних плиток чи інших матеріалів, дослівно означає «складений зі шматочків»:

- а) фреска;
- б) мозаїка;
- в) вітраж;
- г) ікона.

17. Сюжетні або орнаментальні живописні зображення на будівлях та на побутових предметах:

- а) мозаїка;
- б) вітраж;
- в) фреска;
- г) розпис.

18. Відомий маляр-іконописець, чернець Києво-Печерського монастиря:

- а) Феодосій Печерський;
- б) Агапіт;
- в) Алімпій (Аліпій);
- г) Никон.

19. У храмах образ Спаса Вседержителя Пантократора, який представляє Христа як Небесного Царя і Суддю, зображали:

- а) на стіні;
- б) на центральному куполі;
- в) за вівтарем;
- г) навпроти вівтаря.

20. Емаль – це:

- а) вид ювелірної техніки: ажурний або напаяний на металевий фон візерунок з тонкої золотої, срібної або мідної проволочки, гладенької чи звитої в мотузочку;
- б) художнє оздоблення металевих (переважно, срібних) виробів, при якому фон малюнку заповнюється сплавом темно-сірого кольору;
- в) склоподібний матеріал, що використовується для художнього декорування виробів з металу;
- г) дрібні золоті, платинові або срібні прикраси у формі кульок діаметром від 0,4 мм, які прикріплюють до ювелірних виробів на орнамент зі скані.

21. Вид ювелірної техніки: ажурний або напаяний на металевий фон візерунок з тонкої золотої, срібної або мідної проволочки, гладенької чи звитої в мотузочку:

- а) фініфть;
- б) зернь;
- в) скань;
- г) чернь.

22. Тонкий шар легкоплавкого скла (емалі), закріплений на поверхні керамічних і металевих виробів, пізніше – металеві вироби, оздоблені такою емаллю:

- а) фініфть;
- б) зернь;
- в) скань;
- г) чернь.

23. Офіційна дата запровадження християнства у Київській Русі?

- а) 860 р.;
- б) 988 р.;
- в) 1037 р.;
- г) 1240 р.

24. Архітектурна школа давньоруського часу, у якій в XII ст. виникло білокам'яне будівництво:

- а) київська;
- б) чернігівська;
- в) переяславська;
- г) галицька.

25. Споруда Києва, яка була першим відомим кам'яним храмом під назвою Десятинна церква:

- а) Ірининська;
- б) Борисоглібська;
- в) Успіння Богородиці;
- г) Михайлівська.

Джерела: [1, С. 78-106; 2, С.49-65; 4, С. 56-67; 5, С. 86-36; 9, С. 121-156; 10, С. 44-80; 11, С. 32-69].

**ТЕМА 4. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА ПЕРІОДУ
ВІДРОДЖЕННЯ (РЕНЕСАНСУ) ТА РЕФОРМАЦІЇ
(XIV – XVII СТ.)**

План лекції

1. Загальна характеристика європейського Відродження (Ренесансу) та Реформації європейській культурі.
2. Суспільно-політичні та історичні умови в Україні XIV – XVII ст. Діалог та взаємодія національних культур у Великому князівстві литовському та Речі Посполитій.
3. Розвиток освіти та наукових знань в Україні. Книгодрукування та культурно-просвітницька діяльність братств.
4. Поширення гуманістичних ідей у духовній культурі. Література.
5. Козацтво та його роль у формуванні національної самовизначеності української культури.
6. Архітектура, скульптура, малярство. «Золотий вік» львівського архітектурного Ренесансу.
7. Музична культура і театральне мистецтво.

Тестові завдання для самоперевірки

Варіант I

1. Теоцентризм є характерною рисою:

- а) культури бароко;
- б) епохи Відродження;
- в) Середньовіччя;
- г) культури класицизму.

2. Художньо-літературний рух – гуманізм – зародився в середовищі:

- а) ремісників;

- б) купців;
- в) інтелігенції;
- г) церковників.

3. Інша назва культурно-філософського руху «ренесанс»:

- а) античність;
- б) класицизм;
- в) гуманізм;
- г) відродження.

4. «Гуманізм» визнавав найвищою цінністю у світі:

- а) гроші;
- б) титули;
- в) людину;
- г) Церкву.

5. Автор проекту купола собору святого Петра в Римі:

- а) Донателло;
- б) Мікеланджело;
- в) Леонардо да Вінчі;
- г) Сандро Ботічеллі.

6. Ослаблення ролі церковного впливу в науці, мистецтві, освіті, державному управлінні:

- а) секуляризація;
- б) раціоналізація;
- в) модернізація;
- г) атеїзація.

7. Чинник, не притаманний розвитку української культури XIV – першої половині XVII ст.:

- а) відсутність єдиного політичного центру та державності;

- б) відсутність релігійної єдності;
- в) соціальне і національне гноблення з боку польських, литовських, угорських, турецьких та інших іноземних загарбників;
- г) наявність державності.

8. «Орден єзуїтів» – це:

- а) громадська національно-релігійна організація українців, що виступили на захист віри, української культури та займалися благодійництвом;
- б) чернечий орден, який сприяв поширенню християнства, освіти, впливу католицької церкви, в тому числі і серед православного українського населення;
- в) чернечий орден, заснований ченцями або черницями, що живуть і працюють у монастирях;
- г) закрыта корпоративна спілка в містах Західної Європи (починаючи з XI-XII ст.), що включала осіб, які належали до одного або кількох близьких ремісничих фахів.

9. Польсько-литовська унія, яка об'єднала Литву і Польщу в єдину державу:

- а) Кревська унія 14 серпня 1385 р.;
- б) Городельська унія 2 жовтня 1413 р.;
- в) Люблінська унія 1 липня 1569 р.;
- г) Берестейська унія 15 грудня 1596 р.

10. Берестейська унія – це угода між представниками українського православ'я та:

- а) Московським патріархом;
- б) Візантійським патріархом;
- в) католицьким Римом;
- г) протестантизмом.

11. Відомий меценат, засновник першої в Україні національної школи на зразок середніх та вищих навчальних закладів Європи:

- а) Костянтин Острозький;
- б) Герасим Смотрицький;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Йов Борецький.

12. Письменник, церковний і освітній діяч, український мовознавець, праці якого вплинули на розвиток східнослов'янських мов, автор «Граматики слов'янської», спочатку запеклий критик, а з 1625 р. прихильник унії з Римом:

- а) Єлисей Плетенецький;
- б) Герасим Смотрицький;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Йов Борецький.

13. Український православний церковний діяч, полеміст, письменник і педагог, один із засновників і перший ректор Київської братської школи:

- а) Єлисей Плетенецький;
- б) Герасим Смотрицький;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Йов Борецький.

14. Перші церковні братства були засновані в місті:

- а) Львів;
- б) Київ;
- в) Острог;
- г) Луцьк.

15. Разом з усім Військом Запорізьким вступив до Київського братства і допомагав братським школам гетьман:

- а) П. Конашевич-Сагайдачний;
- б) П. Дорошенко;
- в) Б. Хмельницький;
- г) І. Мазепа.

16. Громадські організації на території України, які в період Відродження займалися організацією освіти, навчання, друкуванням і розповсюдженням книг:

- а) університети;
- б) монастирі;
- в) братства;
- г) цехи.

17. Остання книга, надрукована І. Федоровим:

- а) Острозька Біблія;
- б) Часослов;
- в) Хронологія;
- г) Псалтир.

18. Український релігійний і літературний діяч, православний монах Афонського монастиря в Греції, письменник-полеміст консервативного, ультра-ортодоксального напрямку:

- а) Іван Вишенський;
- б) Петро Скарга;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Станіслав Оріховський-Роксолан.

19. Основний жанр української літератури кінця XVI – початку XVII ст.:

- а) агіографія;
- б) полемічні твори;
- в) козацькі літописи;
- г) історичні думи.

20. Полемічну літературу започаткував:

- а) Іван Вишенський;
- б) Петро Скарга;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Станіслав Оріховський-Роксолан.

21. Визначний церковний та культурний діяч першої половини XVII ст., автор низки трактатів на захист православ'я («Тренос») та унії, а також «Граматики слов'янської» (1619 р.);

- а) Іван Вишенський;
- б) Петро Скарга;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Станіслав Оріховський-Роксолан.

22. Український релігійний діяч та мислитель доби Відродження, фактично основоположник теорії природного права (на півстоліття випередив Г. Гроція), перший серед українських мислителів, хто обґрунтовував у своїх працях окремі елементи правової держави (верховенство права, верховенство закону, принцип поділу влади на гілки та їх розмежування, визнання держави гарантом прав і свобод людини та безумовним носієм обов'язків перед нею):

- а) Юрій Дрогобич-Котермак;

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

- б) Павло Русин;
- в) Станіслав Оріховський-Роксолан;
- г) Григорій Чуй.

23. Український гуманіст, автор «Напучення польському королеві Сигізмунду-Августу»:

- а) Юрій Дрогобич-Котермак;
- б) Павло Русин;
- в) Станіслав Оріховський-Роксолан;
- г) Григорій Чуй.

24. Перший українець доктор медицини і доктор мистецтв:

- а) Юрій Дрогобич-Котермак;
- б) Павло Русин;
- в) Станіслав Оріховський-Роксолан;
- г) Григорій Чуй.

25. Веселі побутові сценки, що розігравалися між діями вистави для розваги глядачів в XVI – XVII ст. та стали основою української побутової драми та комедії:

- а) вертеп;
- б) інтермедія;
- в) шкільна драма;
- г) мораліте.

Варіант II

1. Термін «відродження» вперше почав вживати:

- а) Микола Кузанський;
- б) Джорджо Вазарі;
- в) Ерзам Роттердамський;

г) Ботічеллі.

2. Гуманісти стверджували, що гідність, благородство може визначатися:

- а) походженням;
- б) багатством;
- в) владою;
- г) вченістю.

3. Явище в історії культури, при якому її діячі шукають в античності зразки для наслідування і намагаються їх відродити:

- а) монументальний історизм;
- б) ренесанс;
- в) бароко;
- г) просвітництво.

4. Система ідей і поглядів на людину як найвищу цінність:

- а) антропоцентризм;
- б) гуманізм;
- в) егоцентризм;
- г) персоналізм.

5. Автором «Джоконди» є:

- а) Рафаель;
- б) Леонардо да Вінчі;
- в) Ботічеллі;
- г) Мікеланджело.

6. Офіційною мовою у Великому князівстві Литовському, Руському, Жемантійському була:

- а) литовська;

- б) латинська;
- в) руська (давньоукраїнська);
- г) польська.

7. Чернечий орден, який сприяв поширенню християнства, освіти, впливу католицької церкви, в тому числі, і серед православного українського населення:

- а) орден домініканців;
- б) орден василіан;
- в) орден єзуїтів;
- г) орден бернардинців.

8. У результаті цієї унії в Україні поряд з Православною і Католицькою Церквами, виникла Греко-католицька, або уніатська, Церква – православна за обрядовістю, але адміністративно підпорядкована Риму:

- а) Кревська унія 14 серпня 1385 р.;
- б) Городельська унія 2 жовтня 1413 р.;
- в) Люблінська унія 1 липня 1569 р.;
- г) Берестейська унія 15 грудня 1596 р.

9. Опозицію Берестейській унії очолював:

- а) Кирило Терлецький;
- б) Іпатій Потій;
- в) Михайло (Рагоза);
- г) Іов Борецький.

10. Місто, у якому при православному церковному братстві була відкрита перша братська школа:

- а) Київ;
- б) Львів;
- в) Острог;

г) Луцьк.

11. Письменник і педагог, перший ректор Острозької академії:

- а) Єлисей Плетенецький;
- б) Герасим Смотрицький;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Йов Борецький

12. Український православний церковний діяч, полеміст, письменник і педагог, опонент унії та єзуїтів, духовний і політичний наставник Петра Могили:

- а) Єлисей Плетенецький;
- б) Герасим Смотрицький;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Йов Борецький.

13. Український православний церковний, культурний і громадський діяч, просвітитель, письменник, противник церковної унії, архімандрит Києво-Печерської Лаври, засновник Лаврської друкарні та першої в Центральній Україні паперової фабрики:

- а) Єлисей Плетенецький;
- б) Герасим Смотрицький;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Йов Борецький.

14. Громадські національно-релігійні організації українців, що виступили на захист віри, займалися організацією освіти, навчання, друкуванням і розповсюдженням книг та благодійництвом:

- а) цехи;

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

- б) корпорації;
- в) колегії;
- г) братства.

15. Перше Євангеліє, написане книжною українською мовою:

- а) Остромирове Євангеліє;
- б) Пересопницьке Євангеліє;
- в) Луцьке Євангеліє;
- г) Реймське Євангеліє.

16. Першим надрукував книгу кирилицею:

- а) Швайпольт Фіоль;
- б) Іван Федоров;
- в) Франциск Скорина;
- г) Михайло Сльозка.

17. Яке з міст у XVI – XVII ст. було головним літературно-видавничим центром України:

- а) Київ;
- б) Острог;
- в) Львів;
- г) Луцьк.

18. Хто із перелічених діячів української культури не був полемістом:

- а) Христофор Філалет;
- б) Юрій Дрогобич;
- в) Герасим Смотрицький;
- г) Стефан Зизаній.

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

19. Як один із засобів захисту православ'я від католицизму виник такий вид української літератури:

- а) агіографія;
- б) полемічні твори;
- в) козацькі літописи;
- г) історичні думи.

20. Польський римо-католицький священник, полеміст, єзуїт, який твором «Про єдність Церкви Божої під одним пастирем» 1577 р. започаткував полемічну літературу:

- а) Іван Вишенський;
- б) Петро Скарга;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Станіслав Оріховський-Роксолан.

21. Афонський чернець і письменник-полеміст кінця XVI — початку XVII ст., критикував не лише унію й католицизм, а й світську освіту, вимагаючи повернення до аскетизму і простоти старохристиянських братств:

- а) Іван Вишенський;
- б) Петро Скарга;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Станіслав Оріховський-Роксолан.

22. Український релігійний діяч та мислитель доби Відродження, прихильник договірної теорії походження держави, яку вважав спілкою громадян, пов'язаних правом і спільною користю. Значну увагу приділив феномену свободи і принципам справедливості, рівності та невідчужуваності прав людини:

- а) Юрій Дрогобич-Котермак;
- б) Павло Русин;

- в) Станіслав Оріховський-Роксолан;
- г) Григорій Чуй.

23. Український гуманіст, якого вважають засновником польської ренесансної латиномовної поезії:

- а) Юрій Дрогобич-Котермак;
- б) Павло Русин;
- в) Станіслав Оріховський-Роксолан;
- г) Григорій Чуй.

24. Ректором Болонського університету медицини й вільних мистецтв, професором Краківського університету був:

- а) Юрій Дрогобич-Котермак;
- б) Павло Русин;
- в) Станіслав Оріховський-Роксолан;
- г) Григорій Чуй.

25. Театр та дерев'яна, переважно двоповерхова скринька, в якій розігрувалися ляльками на паличках (маріонетками) вистави: на верхньому поверсі – на біблійні сюжети, на нижньому – комічні сценки з народного життя:

- а) вертеп;
- б) інтермедія;
- в) шкільна драма;
- г) мораліте.

Варіант III

1. У країнах Західної та Центральної Європи Відродження почалося приблизно в XV ст., отримавши назву:

- а) треченто;

- б) чинквеченто;
- в) північний ренесанс;
- г) маньєризм.

2. Вчення відповідно до якого Бог ототожнювався з природою, отже, людина, створена «за його образом і подобою», ставала йому рівною:

- а) атеїзм;
- б) пантеїзм;
- в) гуманізм;
- г) спіритизм.

3. Гуманістичний світогляд, відродження античної культурної спадщини, світський характер культури та літератури притаманно для:

- а) ренесансу;
- б) середньовіччя;
- в) бароко;
- г) модернізму.

4. Один з найвідоміших італійських скульпторів епохи Відродження, основоположник індивідуалізованого скульптурного портрету.

- а) Донателло;
- б) Мікеланджело;
- в) Леонардо да Вінчі;
- г) Сандро Ботічеллі

5. Італійський поет, автор одного з перших творів періоду Відродження – «Божественна комедія»:

- а) Франческо Петрарка;
- б) Джованні Бокаччо;

- в) Джованні Піко делла Мірандола;
- г) Данте Аліг'єрі.

6. Литовські статuti – кодекс права Великого князівства Литовського, Руського, Жемантійського були складені на основі документу:

- а) кодекс Юстиніана;
- б) «Салічна Правда» Карла Великого;
- в) «Бургундська Правда» Гундобада;
- г) «Руська Правда» Ярослава Мудрого;

7. Свідченням активізації боротьби українського народу проти польсько-литовського панування XIV–XVI ст. була поява на історичній арені України такого самобутнього в політико-культурному контексті явища, як:

- а) орден єзуїтів;
- б) уніати;
- в) українське козацтво;
- г) орден василіан.

8. Унія, яка була спробою об'єднати католицизм і православ'я в Україні та привела до виникнення греко-католицької (уніатської) церкви:

- а) Кревська унія 14 серпня 1385 р.;
- б) Городельська унія 2 жовтня 1413 р.;
- в) Люблінська унія 1 липня 1569 р.;
- г) Берестейська унія 18 жовтня 1596 р.

9. Український церковний і політичний діяч, спочатку – «головний промотор», пізніше – палкий противник унії з Римо-католицькою Церквою й оборонець Православної Церкви, Після Берестейської унії разом з Михайлом

Копистецьким залишився єдиним православним ієрархом в Україні:

- а) Кирило Терлецький;
- б) Гедеон Балабан;
- в) Михайло (Рагоза);
- г) Іов Борецький.

10. Перша єзуїтська колегія на українських землях була відкрита у:

- а) Львові в 1566 р.;
- б) Ярославі в 1575 р.;
- в) Острозі в 1581 р.;
- г) Луцьку в 1585 р.

11. Один із видавців «Острозької Біблії» до якої написав передмову і віршовану посвяту князю Василю-Костянтину Острозькому:

- а) Єлисей Плетенецький;
- б) Герасим Смотрицький;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Йов Борецький

12. Український православний церковний діяч, полеміст, письменник і педагог, опонент унії та єзуїтів, який у 1620 р. відновив українську православну ієрархію, яка після Берестейської унії була замінена греко-католицькою:

- а) Єлисей Плетенецький;
- б) Герасим Смотрицький;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Йов Борецький.

13. Засновник осередку православних інтелектуалів на базі Києво-Печерської Лаври:

- а) Єлисей Плетенецький;
- б) Герасим Смотрицький;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Йов Борецький.

14. Братство – це:

- а) близькі кровно-споріднені особи чоловічої статі;
- б) громадська національно-релігійна організація українців, що виступила на захист віри, займалася організацією освіти, навчання, друкуванням і розповсюдженням книг та благодійництвом;
- в) група близьких друзів;
- г) таємна організація.

15. Рукописна пам'ятка XVI ст., яка символізує історичні корені української духовності. Президенти України під час інавгурації присягають народові на Конституції та цій пам'ятці:

- а) Остромирове Євангеліє;
- б) Пересопницьке Євангеліє;
- в) Луцьке Євангеліє;
- г) Реймське Євангеліє.

16. Хто першим видав друковану книгу на території України:

- а) Швайпольт Фіоль;
- б) Іван Федоров;
- в) Франциск Скорина;
- г) Михайло Сльозка.

17. «Острозьку Біблію» надрукував:

- а) Швайпольт Фіоль;
- б) Іван Федоров;
- в) Франциск Скорина;
- г) Михайло Сльозка.

18. Полемічна література – це жанр літератури, присвячений:

- а) опису життя святих;
- б) дискусії з проблем релігії;
- в) опису подорожей до святих місць;
- г) опису мелодраматичних сюжетів

19. Полемічна література стосувалась питань:

- а) політичних;
- б) релігійних;
- в) моральних;
- г) економічних.

20. Відомий полемічний твір «Послання утікишим од православної віри єпископам» написав:

- а) Іван Вишенський;
- б) Петро Скарга;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Станіслав Оріховський-Роксолан.

21. Автор полемічного твору «Тренос» («Плач»):

- а) Іван Вишенський;
- б) Петро Скарга;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Станіслав Оріховський-Роксолан.

22. Український релігійний діяч та мислитель доби Відродження, який у XVI ст. висловлював ідею «європейського дому» - згуртування європейських народів для подолання османської експансії:

- а) Юрій Дрогобич-Котермак;
- б) Павло Русин;
- в) Станіслав Оріховський-Роксолан;
- г) Григорій Чуй.

23. Юрій Котермак-Дрогобич був ректором університету медицини й вільних мистецтв:

- а) Ягеллонського;
- б) Карлового;
- в) Болонського;
- г) Падуанського.

24. «Чорна кам'яниця», Успенська церква, вежа Корнякта, каплиця Трьох святих належать до будівель стилю:

- а) бароко;
- б) ренесансу;
- в) класицизму;
- г) рококо.

25. Моралізаторська, повчально-алегорична драма етичного змісту переважно віршованої форми середньовіччя та епохи Відродження:

- а) вертеп;
- б) інтермедія;
- в) шкільна драма;
- г) мораліте.

Варіант IV

1. Головний вид духовної діяльності періоду Відродження:

- а) релігія;
- б) мистецтво;
- в) наука;
- г) філософія.

2. Реформація – релігійний рух XVI ст., спрямований проти католицької церкви, викликав зміну свідомості і світовідчуття людини та сприяв поширенню:

- а) атеїзму;
- б) релігійного аскетизму;
- в) гуманізму;
- г) спіритизму.

3. Антропоцентризм є фундаментальною рисою культури періоду:

- а) середньовіччя;
- б) ренесансу;
- в) бароко;
- г) Просвітництва.

4. Майстер Ренесансу, який говорив, що кожна брила містить у собі постать людини, треба тільки усунути з брили зайве, щоб звільнити звідти людину:

- а) Донателло;
- б) Мікеланджело;
- в) Леонардо да Вінчі;
- г) Сандро Ботічеллі.

5. Письменник, який своїм твором «Декамерон» заклав основи європейської новели:

- а) Джованні Боккаччо;
- б) Франсуа Рабле;
- в) Данте Аліг'єрі;
- г) Франческо Петрарка.

6. Чинники впливу на розвиток української культури у литовсько-польський період:

- а) відсутність єдиного політичного центру та державності;
- б) промислова революція, успіхи в освіті;
- в) наявність державності;
- г) поширення християнства.

7. Визначте тип суспільно-політичного устрою Запорозької Січі:

- а) демократична республіка;
- б) монархія;
- в) аристократична республіка;
- г) теократія.

8. Унія, яку уряд Речі Посполитої вважав заборону православної віри:

- а) Кревська унія 14 серпня 1385 р.;
- б) Городельська унія 2 жовтня 1413 р.;
- в) Люблінська унія 1 липня 1569 р.;
- г) Берестейська унія 15 грудня 1596 р.

9. Діяч православної, а згодом унійної церкви у Речі Посполитій, митрополит Київський, Галицький та всієї Русі, який увійшов в історію своєю участю у Берестейській унії як один із її організаторів:

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

- а) Кирило Терлецький;
- б) Гедеон Балабан;
- в) Михайло (Рагоза);
- г) Іов Борецький.

10. Перший навчальний заклад України на зразок середніх і вищих навчальних закладів Європи:

- а) Острозька академія;
- б) Львівський університет;
- в) Києво-Могилянський колегіум;
- г) Львівська братська школа.

11. Письменник і педагог, автор першої друкованої пам'ятки полемічної літератури «Ключ Царства Небесного» (1597 р.):

- а) Єлисей Плетенецький;
- б) Герасим Смотрицький;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Йов Борецький

12. Український православний церковний діяч, полеміст, письменник і педагог, який вважав, що саме освіта визначає місце людини в суспільстві й спроможна його змінити. Автор пункту Статуту Луцької братської школи, якого потім дотримувалися багато братських шкіл: «Багатії над убогими в школі нічим вищі не мають бути, лише самою наукою»:

- а) Єлисей Плетенецький;
- б) Герасим Смотрицький;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Йов Борецький.

13. Козацький ватажок, який з «усім військом» запорожців вступив до Київського братства і взяв під захист братську школу:

- а) Іван Сірко;
- б) Михайло Дорошенко;
- в) Петро Сагайдачний;
- г) Максим Кривоніс.

14. Головне завдання, що ставили перед собою братства:

- а) захист Української Православної Церкви;
- б) боротьба проти польської шляхти ;
- в) розвиток нових промислових технологій;
- г) формування міського самоврядування.

15. Перші книги кирилицею були надруковані в:

- а) першій половині XV ст.;
- б) другій половині XV ст.;
- в) першій половині XVI ст.;
- г) другій половині XVI ст.

16. Перша друкована в Україні книга Івана Федорова:

- а) Острозька Біблія;
- б) Часослов;
- в) Хронологія;
- г) Псалтир.

17. «Острозьку Біблію» було надруковано в:

- а) 1525 р
- б) 1556 р.;
- в) 1575р.;
- г) 1581 р.

18. Після Берестейської унії в українській літературі виникає жанр:

- а) агіографія;
- б) полемічні твори;
- в) козацькі літописи;
- г) історичні думи.

19. Полемічна література присвячена проблемі:

- а) встановлення істинності віри;
- б) висвячення першоієрарха церкви;
- в) розвитку православних та уніатських парафій;
- г) викриття аморальної поведінки духовенства.

20. Хто із відомих українських письменників-полемістів був ченцем-відлюдником в одній із святих печер на славнозвісній горі Афон:

- а) Іван Вишенський;
- б) Петро Скарга;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Станіслав Оріховський-Роксолан.

21. Літературознавці вважають його першим гуманістичним поетом України:

- а) Юрій Дрогобич-Котермак;
- б) Павло Русин;
- в) Станіслав Оріховський-Роксолан;
- г) Григорій Чуй.

22. Український релігійний діяч та мислитель доби Відродження, один із перших в Європі ідеолог освіченої монархії (вважав доцільним мати «філософа на троні»).

Високо цінував освіту, мораль, рідну мову, культуру, релігійну толерантність:

- а) Юрій Дрогобич-Котермак;
- б) Павло Русин;
- в) Станіслав Оріховський-Роксолан;
- г) Григорій Чуй.

23. Перший український академічно освічений вчений та перший український автор друкованої книги:

- а) Юрій Дрогобич-Котермак;
- б) Павло Русин;
- в) Станіслав Оріховський-Роксолан;
- г) Григорій Чуй.

24. «Чорна кам'яниця» належить до визначних пам'яток:

- а) «львівського ренесансу»;
- б) готичного стилю;
- в) класицизму;
- г) стилю ампір.

25. Веселі побутові сценки, що розігрувалися між діями вистави для розваги глядачів в XVI – XVII ст. та стали основою української побутової драми та комедії:

- а) вертеп;
- б) інтермедія;
- в) шкільна драма;
- г) мораліте.

Джерела: [1, С. 107-129; 2, С.66-84; 4, С. 68-81; 5, С. 37-57; 9, С. 158-179, 10, С. 81-117; 11, С.70-105].

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Кожна правильна відповідь оцінюється в 0,2 бали, тобто за 25 правильних відповідей студент може отримати 5 балів.

Кожне питання закритого типу містить чотири варіанти відповіді з яких лише один правильний.

ВІДПОВІДІ НА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

**ТЕМА 1. «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ» ЯК
НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА. УКРАЇНСЬКА
НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ.**

<u>Варіант I</u>									
1	Г	6	А	11	Б	16	Г	21	Б
2	А	7	В	12	В	17	Б	22	А
3	А	8	Г	13	Г	18	В	23	Г
4	В	9	Г	14	Б	19	А	24	В
5	Г	10	Б	15	Г	20	А	25	Б
<u>Варіант II</u>									
1	Б	6	Б	11	А	16	А	21	В
2	Г	7	В	12	В	17	Г	22	Б
3	Г	8	Б	13	Б	18	А	23	В
4	В	9	В	14	В	19	В	24	А
5	В	10	А	15	А	20	Г	25	Б
<u>Варіант III</u>									
1	Г	6	Б	11	Г	16	Б	21	Г
2	В	7	Г	12	А	17	Б	22	Г

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

3	Б	8	В	13	В	18	Г	23	Г
4	Б	9	Б	14	Г	19	Г	24	В
5	Б	10	Г	15	Б	20	Б	25	В
<u>Варіант IV</u>									
1	А	6	Г	11	А	16	В	21	А
2	Б	7	Б	12	В	17	А	22	Б
3	Г	8	Г	13	Г	18	А	23	Г
4	А	9	В	14	В	19	Б	24	В
5	А	10	Б	15	А	20	В	25	Г

ТЕМА 2. ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

<u>Варіант I</u>									
1	Г	6	А	11	А	16	А	21	Г
2	Б	7	Б	12	Б	17	А	22	Г
3	В	8	Б	13	А	18	А	23	Б
4	В	9	А	14	В	19	А	24	Б
5	А	10	В	15	Б	20	Б	25	Б

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

<u>Варіант II</u>									
1	В	6	Б	11	Б	16	А	21	Г
2	А	7	А	12	А	17	В	22	В
3	В	8	Г	13	Б	18	Б	23	В
4	А	9	А	14	А	19	В	24	Г
5	В	10	Б	15	А	20	В	25	В
<u>Варіант III</u>									
1	Б	6	В	11	В	16	Г	21	А
2	Г	7	В	12	Г	17	А	22	Г
3	А	8	А	13	Б	18	В	23	Б
4	А	9	Б	14	Г	19	А	24	Б
5	А	10	В	15	Г	20	В	25	В
<u>Варіант IV</u>									
1	А	6	В	11	Б	16	А	21	Г
2	В	7	В	12	А	17	Б	22	Б
3	В	8	Г	13	В	18	В	23	Б
4	А	9	Б	14	А	19	В	24	А
5	А	10	Г	15	Г	20	В	25	Г

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

ТЕМА 3. КУЛЬТУРА КИЇВСЬКОЇ РУСИ ТА ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКОГО КНЯЗІВСТВА.

<u>Варіант I</u>									
1	В	6	В	11	Б	16	В	21	Г
2	В	7	А	12	А	17	Б	22	Г
3	Г	8	В	13	А	18	Б	23	Б
4	А	9	Б	14	Б	19	Г	24	Г
5	В	10	Б	15	Б	20	Б	25	Б
<u>Варіант II</u>									
1	А	6	В	11	Б	16	В	21	В
2	Г	7	В	12	А	17	Б	22	Г
3	В	8	В	13	Г	18	А	23	Б
4	А	9	Г	14	Б	19	В	24	Г
5	В	10	В	15	А	20	Б	25	Б
<u>Варіант III</u>									
1	Б	6	Г	11	Б	16	В	21	А
2	Б	7	Б	12	В	17	Г	22	А
3	А	8	Г	13	А	18	А	23	А

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

4	Б	9	Б	14	В	19	В	24	Б
5	Г	10	Б	15	В	20	Г	25	В
<u>Варіант IV</u>									
1	Г	6	А	11	Б	16	Б	21	В
2	Б	7	В	12	В	17	Г	22	А
3	В	8	Б	13	А	18	В	23	Б
4	Б	9	Б	14	Г	19	Б	24	Г
5	Г	10	Г	15	Г	20	В	25	В

ТЕМА 4. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА ПЕРІОДУ ВІДРОДЖЕННЯ (РЕНЕСАНСУ) ТА РЕФОРМАЦІЇ (XIV – XVII СТ.)

<u>Варіант I</u>									
1	В	6	А	11	А	16	В	21	В
2	В	7	Г	12	В	17	В	22	В
3	Г	8	Б	13	Г	18	А	23	В
4	В	9	В	14	А	19	Б	24	А
5	Б	10	В	15	А	20	Б	25	Б
<u>Варіант II</u>									

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

1	Б	6	В	11	Б	16	А	21	А
2	Г	7	В	12	Г	17	В	22	В
3	Б	8	Г	13	А	18	Б	23	Б
4	Б	9	Г	14	Г	19	Б	24	А
5	Б	10	Б	15	Б	20	Б	25	А
<u>Варіант III</u>									
1	В	6	Г	11	Б	16	Б	21	В
2	Б	7	В	12	Г	17	Б	22	В
3	А	8	Г	13	А	18	Б	23	В
4	А	9	Б	14	Б	19	Б	24	Б
5	Г	10	Б	15	Б	20	А	25	Г
<u>Варіант IV</u>									
1	Б	6	А	11	Б	16	Г	21	Б
2	Б	7	А	12	Г	17	Г	22	В
3	Б	8	Г	13	В	18	Б	23	А
4	Б	9	В	14	А	19	А	24	А
5	А	10	А	15	Б	20	А	25	Б

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна

1. Греченко В. А., Кислюк К. В. Історія української культури [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Кондор-Видавництво, 2016. 352 с.
2. Історія української культури : навчальний посібник / Н. Д. Пальм, Т. Є. Гетало. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. 296 с
3. Історія української культури. Підручник за ред. Лозового В.О. Нац. Ун-т «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого». Харків. Право, 2017. 368 с.
4. Історія української культури. Навчально-методичний посібник Н.В. Аксьонова, А.М. Домановський, Т.О. Чугуй. Харків. ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. 196 с.
5. Іваненко В.В. Історія і культура України [Текст]: електрон. підручник для студ. природнич. і техн. спец. / В.В. Іваненко, Г.Г. Кривчик. – Д.: ДНУ ім. Олеся Гончара, 2016. – 206 с.
6. Качкан В.А., Величко О.Б., Божко Н.М. Історія української культури. Київ. ВСВ «Медицина», 2021. 368 с.
7. Кордон М.В. Історія української культури. Київ. Просвіта, 2017. 336 с.
8. Любич О.А., Співак В.В., Олійник О.І., Чебоненко С.О. Історія української культури. Чернігів. Десна. Поліграф, 2018. 455 с.
9. Павлова О.Ю. Історія української культури. 2-ге видання. Київ. Кондор, 2017. 340 с.
10. Хома І.Я. Історія української культури. Київ. Кондор, 2012. 356 с.
11. Шейко В.М. Історія української культури. Київ. Кондор, 2011. 264 с.

Допоміжна

1. Воропай Олекса. Звичаї українського народу. Київ. Знання, 2009. 126 с.
2. Горський В.С. Нариси з історії філософської культури Київської Русі. Київ. Знання, 1993. 254 с.
3. Дворнік Ф. Слов'яни в європейській історії та цивілізації. Київ. Кондор, 2000. 230 с.
4. Дзюба О.М., Павленко Г.І. Літопис найважливіших подій культурного життя в Україні (X – середина XVII ст.) : посібник-довідник. Київ. Кондор, 1998. 354 с.
5. Дещинський Л.Є. Історія української та зарубіжної культури. Київ. Знання, 2007. 246 с.
6. Кравець М.С. Культурологія. Київ. Просвіта, 2015. 320 с.
7. Михайлова Р.Д. Мистецтвознавство. Київ. Видавництво Ліра-К., 2015. 216 с.
8. Руснак І. Український фольклор. Київ. Видавництво Ліра-К., 2012. 304 с.
9. Піча В.М. Культурологія. Посібник. Київ. Знання, 2015. 360 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> – Назва з екрана.
2. Офіційний сайт нарисів з історії України [Електронний ресурс]. – URL: [http:// www.history.franko.lviv.ua/](http://www.history.franko.lviv.ua/) – Назва з екрана.
3. Офіційний сайт великої історії України [Електронний ресурс]. – URL: [http:// www.exlibris.org.ua/greathistory/](http://www.exlibris.org.ua/greathistory/) – Назва з екрана.
4. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича

Історія української культури. Частина I. Культура стародавнього населення України та доби Середньовіччя. Збірник тестових завдань

[Електронний ресурс]. – URL: <http://www.inst-ukr.lviv.ua/> – Назва з екрана.

5. Бібліотека ім. Максимовича КНУ ім. Т. Шевченка [Електронний ресурс]. – URL: <http://lib-gw.univ.kiev.ua> – Назва з екрана.

ДОВІДКА ПРО АВТОРА

Куксенко Сергій Іванович, к.і.н., викладач Черкаського державного бізнес-коледжу з 2004 р, викладач-методист. Закінчив Кіровоградський державний педагогічний інститут за спеціальністю «Історія і педагогіка» (1991). Закінчив аспірантуру Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, спеціальність 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни.

Автор методичних розробок «Правознавство. Тести для перевірки знань» (2005р.), «Правознавство. Задачі та рівняння для перевірки знань. Частина I. Завдання» «Правознавство. Задачі та рівняння для перевірки знань. Частина II. Відповіді» (2006р.), «Господарське законодавство. Методичні рекомендації для студентів заочної форми навчання» (2007р.), «Історія України. Курс лекцій» (2017р.). Має 20 друкованих наукових праць, у т.ч. 16 статей у фахових виданнях України, 4 статті в іноземних фахових виданнях та понад 40 інших публікацій з історії України, права, громадянської освіти та виховання.

Нагороджений грамотами Міністерства освіти і науки України, нагрудними знаками Міністерства освіти і науки України «Відмінник освіти» (2001), «Василь Сухомлинський» (2021).

Навчальне видання

Куксенко Сергій Іванович

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Частина I

Культура стародавнього населення України
та доби Середньовіччя

Збірник тестових завдань

Комп'ютерний набір С.І. Куксенко

Підписано до друку 22 р. Формат 60x80¹/₁₆
Папір офсетний. Гарнітура TimesNewRoman. Друк офсетний
Умов. друк. арк. 1,45. Тираж 15 прим. Зам. № 326

За довідками з питань реалізації
звертатися за тел. (0472) 64-05-15